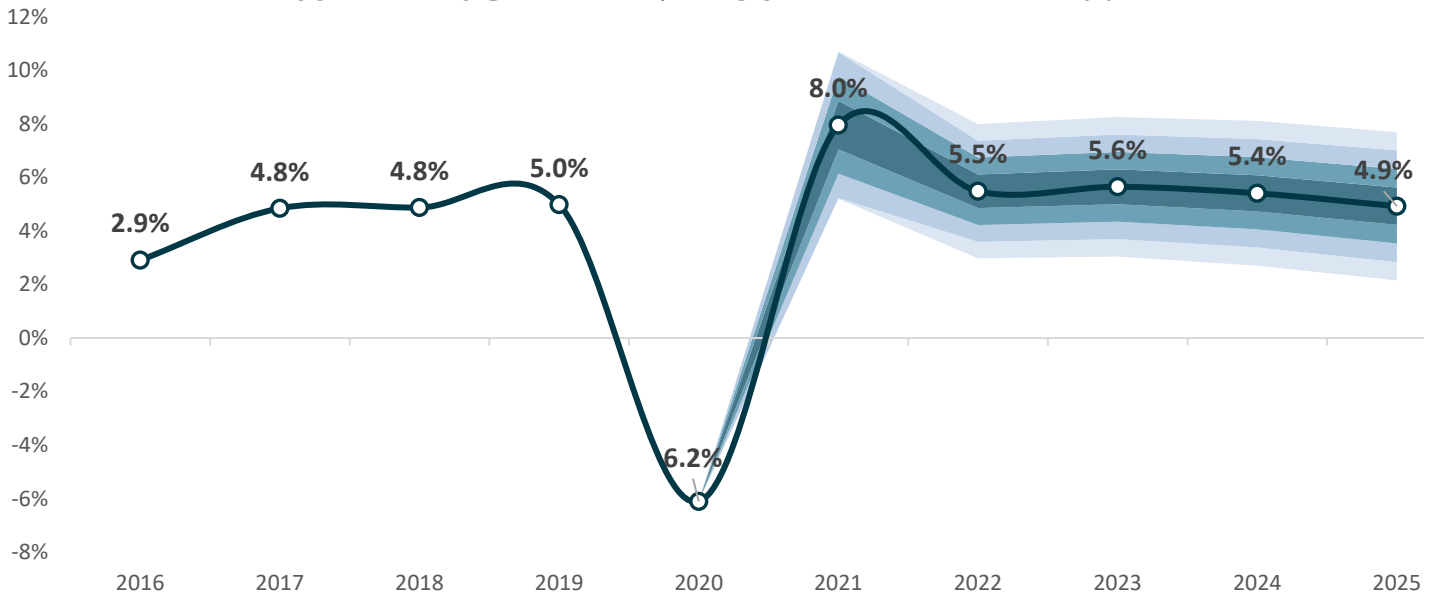

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ეკონომიკური ზრდის ტემპი 2021 – 2025 წწ

წვლილი 2021 წლის ეკონომიკურ ზრდაში:

- რეალური მოხმარება (↑) : +5.3%
- რეალური ინვესტიციები (↑) : +1.2%

წმინდა ექსპორტი (↑) : +1.5 %

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ივლისი, 2021 წელი

ანგარიშის შესახებ: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მანდატის შესაბამისად, დამოუკიდებელი მაკროეკონომიკური პროგნოზები მიზნად ისახავს წარმოდგინოს ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების მთავრობის მიერ წარმოდგენილი პროგნოზების ალტერნატიული საპროგნოზო მაჩვენებლები.

შენიშვნა: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ წარმოდგენილი მაკროეკონომიკური პროგნოზები განახლდება საბიუჯეტო პროცესის და საბიუჯეტო ოფისის ანგარიშგების კალენდრის შესაბამისად.

ელ-ფოსტა:

pbo@parliament.ge; atsotsolashvili@parliament.ge

შინაარსი

1.პროგნოზირების მოდელის შესახებ	4
საბაზისო სცენარი	5
2.რეალური სექტორი	5
3.ფისკალური სექტორი.....	12
4.საგარეო სექტორი	17
5.მონეტარული სექტორი.....	19
6.მაკროეკონომიკური სცენარები	21
6.1 ძირითადი დაშვებები.....	22
6.2 ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები.....	24
დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი).....	29
დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი).....	31
დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (პესიმისტური სცენარი).....	34
დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	37
დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	38
დანართი 6: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის.....	39
დანართი 7: პესიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის.....	40

1. პროგნოზირების მოდელის შესახებ

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ შემუშავებული მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი (PBOMFIM) არის თავსებადი საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ფინანსური პროგრამირებისა და პოლიტიკის მოდელის სტრუქტურასთან, რომელიც ეკონომიკური თეორიებიდან გამომდინარე ერთმანეთთან აკავშირებს ოთხ ძირითად სექტორს:

- რეალური სექტორი
- ფისკალური სექტორი¹
- საგარეო სექტორი
- მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკურ მოდელში აღნიშნულ სექტორებს შორის კავშირები წარმოდგენილია განტოლებების სახით, რომელიც იყოფა სამ ძირითად ჯგუფად:

1. **საადრიცხო იგივეობა:** მოიცავს ისეთ განტოლებებს, რომლებიც ასახავს სახელმწიფო ანგარიშსწორების იგივეობებს. მაგალითად, მთლიანი შიდა პროდუქტი უტოლდება მოხმარების, ინვესტიციების, სახელმწიფო დანახარჯებისა და წმინდა ექსპორტის ჯამს.
2. **ეკონომეტრიკული განტოლებები:** ასახავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ეკონომიკურ მოდელებს. მაგალითად, სამომხმარებლო ხარჯების განტოლება ეყრდნობა დაშვებას, რომ რეალურ მშპ-სა და სესხების რეალურ საბაზრო საპროცენტო განაკვეთს გავლენა აქვს სამომხმარებლო ხარჯების მოცულობაზე. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური განტოლებების შესადგენად გამოყენებულია ისეთი ეკონომიკური მოდელები, როგორებიცაა: ავტორეგრესიული მცოცავი საშუალოს მოდელი, ვექტორული ავტორეგრესია, შეზღუდული ვექტორული შეცდომის შესწორების მოდელი, უმცირეს კვადრატთა მეთოდის შეცდომის შესწორების მოდელი, ბაიესიანური ვექტორული ავტორეგრესიის მოდელი. ამასთანავე, მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელში დაშვებები გაკეთებულია 51 მაკრო-ფისკალურ ცვლადზე, საიდანაც 16 ეგზოგენური დაშვებაა, 31 წარმოდგენს მაკრო-ეკონომეტრიკული მოდელებიდან მიღებულ შეფასებებს (25 - მოდელიდან მიღებული შედეგებია, ხოლო 6 - მათზე დაფუძნებული გაანგარიშებები) და 4 ცვლადის დაშვება გაკეთებულია ექსპერტული შეფასების საშუალებით.
3. **ტექნიკური განტოლებები:** მოიცავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ისტორიული მონაცემებიდან და სტილიზირებული ფაქტებიდან გაკეთებულ დაშვებებს. მაგალითად, მომსახურების ექსპორტის პროგნოზული მონაცემი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მომსახურების ექსპორტის წილი მთლიანი ექსპორტის მოცულობაში უტოლდება ბოლო სამი წლის წილის საშუალოს. მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი ეყრდნობა 1996Q1-2021Q1 წლების კვარტალურ მონაცემებს. მონაცემთა ბაზა შედგენილია შემდეგი ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილი მონაცემებით:

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - რეალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - ფისკალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ეროვნული ბანკი - საგარეო სექტორისა და მონეტარული სექტორის ცვლადები.

¹ მოდელში ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილი აღებულია მთავრობის საშუალოვადიანი პროგნოზებიდან, როგორც ეგზოგენური ცვლადი.

2. რეალური სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა 8.0%-ით გაიზრდება. მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზი 2021 წლისთვის (8.0%) 0.3 პროცენტული პუნქტით (პპ) აღემატება ეკონომიკური ზრდის მთავრობის პროგნოზს² (7.7%) და განსხვავდება (2.8 პპ-ით აღემატება) საბიუჯეტო ოფისის მიერ 2021 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებული საპროგნოზო მაჩვენებლისაგან³. როგორც ცნობილია, მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულმა უარყოფითმა შედეგებმა თითქმის ყველა ქვეყანაზე, მათ შორის საქართველოზეც მოახდინა გავლენა, შესაბამისად, ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვანი კლება დაფიქსირდა 2020 წელს (-6.2%). მშპ-ის მოსალოდნელი ზრდა 2021 წელს განპირობებულია 2020 წლის COVID 19-ის პანდემიით გამოწვეული მაღალი კლების გამო არსებული ე.წ. საბაზისო ეფექტით და შეზღუდვების შემსუბუქება/გაუქმების ფონზე, როგორც მოთხოვნის, ისე მიწოდების ზრდით. ვაქცინაციის პროცესის და სხვადასხვა ტიპის შეზღუდვების შერბილების/გაუქმების პარალელურად, ასევე მნიშვნელოვანია საგარეო ვაჭრობის ტემპის გამოცოცხლებაც. დეკემბრის პროგნოზთან შედარებით, აღნიშნული პროგნოზი მიმდინარე პერიოდისთვის ხელმისაწვდომ დამატებით ინფორმაციასაც ითვალისწინებს, ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლის გაუმჯობესება განაპირობა მოსალოდნელზე მნიშვნელოვნად უკეთესი განვითარების ტენდენციის არსებობამ მიმდინარე პერიოდისთვის. აპრილ-მაისის თვეებში დაფიქსირებული მაღალი ეკონომიკური ზრდა, ასევე საგარეო ვაჭრობის მაჩვენებლები მიუთითებს ეკონომიკური საქმიანობის თანდათანობით აღდგენაზე. 2021 წლის შეფასებისას, პროგნოზის ირგვლივ გაურკვეველობა კვლავ ნარჩუნდება, პროგნოზირებისათვის ფუნდამენტური ეკონომიკური მოვლენების ანალიზთან ერთად, აუცილებელია პანდემიასთან დაკავშირებული გარკვეული დაშვებების არსებობა, რომელთა ცვლილებამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს პროგნოზის სიზუსტეზე. საბიუჯეტო ოფისის აღნიშნული პროგნოზი ემყარება დაშვებას, რომ საქართველოში ეპიდემიოლოგიური ვითარება გაუმჯობესდება და ვაქცინაცია ვირუსის გავრცელების ტემპს შეამცირებს, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილობრივ აღდგენას. დაშვებისას ასევე მხედველობაშია მიღებული, როგორც ქვეყნის შიდა ეკონომიკური აქტივობა, ასევე - საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების⁴ ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასებები და პროგნოზი⁵. კერძოდ:

- 2021 წლის დადებით პროგნოზს განაპირობებს ის ფაქტორი, რომ Covid-19-ის პრევენციის მიზნით გატარებული ღონისძიებების ფონზე (საგანგებო მდგომარეობა და სხვადასხვა სახის შეზღუდვები) მოიშალა ე.წ. „გლობალური ღირებულებათა ჯაჭვი“, თუმცა როგორც 2021 წლისათვის ჩანს, ხდება ეკონომიკური აქტორების პანდემიასთან უკეთ ადაპტირება და აღნიშნული ე.წ. „ღირებულებათა

² მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართულ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლებს, რომელიც საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის შესაბამისად 2021 წლის 19 ივლისს წარედგინა საქართველოს პარლამენტს.

³ http://www.pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/Macroeconomic_Forecasts_December_2020_GE_FINAL2020.pdf

⁴ ევროკავშირი, რუსეთი, თურქეთი, აზერბაიჯანი, სომხეთი, ჩინეთი, უკრაინა და აშშ.

⁵ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ აპრილი 2021“ (WEO April 2021) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021>

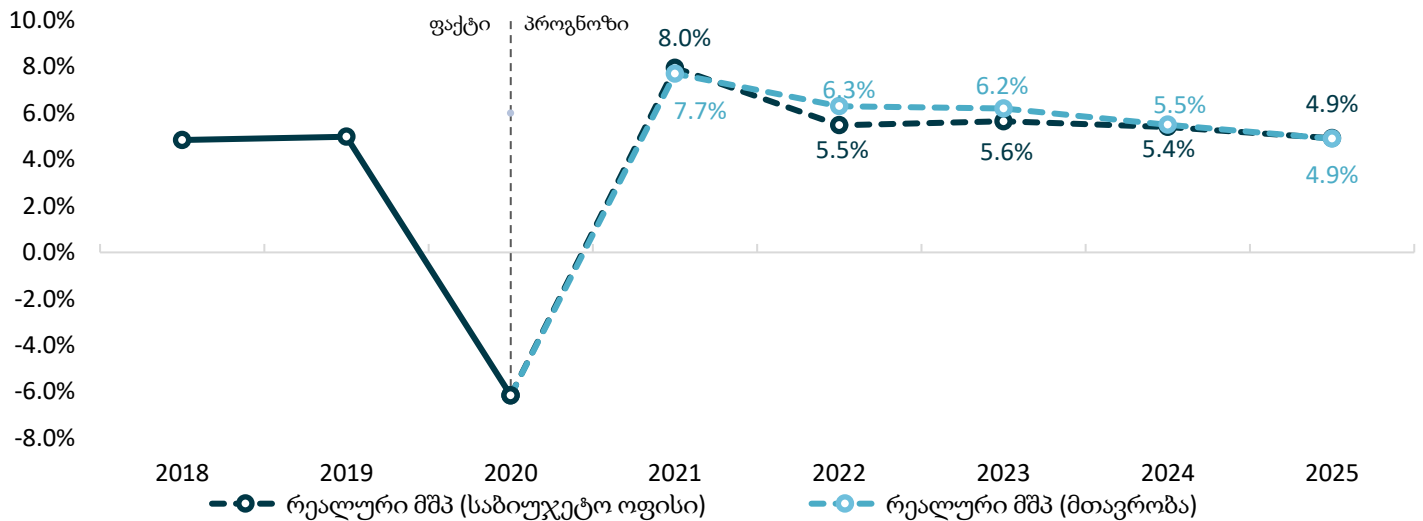
ჯაჭვის“ როგორც ქვეყნების შიგნით, ისე მსოფლიო მასშტაბით აღდგენა, რომელიც შემდეგ წლებშიც გაგრძელდება.

- გარდა ამისა, მოსალოდნელია, რომ პანდემიასთან ადაპტირების პარალელურად, 2021 წლისათვის მნიშვნელოვნად, გამოცოცხლდება ტურისტული სექტორიც, გაიზრდება როგორც მომსახურების ექსპორტი, ისე იმპორტი.
- დეკემბრის პროგნოზთან შედარებით 5.2%-დან 8.0%-მდე გაიზარდა 2021 წლის ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი, რაც ძირითადად გამოწვეულია მოსალოდნელზე მნიშვნელოვნად უკეთესი განვითარების ტენდენციის არსებობით.
- ინფლაციის ტემპის გაზრდის საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა 2021 წლის აპრილიდან გაზარდა მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი, რომელმაც აპრილის ბოლოს 9.5% შეადგინა. აღნიშნული განაკვეთი საქართველოს ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტის 2021 წლის 23 ივნისის გადაწყვეტილებით⁶ უცვლელი დარჩა. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით 2021 წლის განმავლობაში ინფლაციის ტემპის ზრდა არის მოსალოდნელი, და ასევე მოსალოდნელია რომ 2022 წლის პირველ ნახევარში ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელზე მაღალი იქნება. ამის პარალელურად შესაძლებელია კვლავ პოლიტიკის გამკაცრებას ჰქონდეს ადგილი. აღნიშნულმა უარყოფითად იმოქმედა 2021-2022 წლების პროგნოზზე.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, საშუალოვადიან პერიოდში (2021-2025 წლებისთვის) ეკონომიკური ზრდის საშუალო წლიური ტემპი 5.9%-ს შეადგენს, რაც 0.5 პპ-ით აღემატება ოფისის მიერ 2020 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებულ ანალოგიურ მაჩვენებელს. აღნიშნული ძირითადად განპირობებულია იმით, რომ 2021 წლის ზრდასთან ერთად, ასევე უმნიშვნელოდ შეიცვალა 2022-2024 წლების ეკონომიკური ზრდის პროგნოზები სხვადასხვა მიმართულებით. 2021 წელს ეკონომიკური აქტივობის ზრდაში ყველაზე დიდ წვლილს რეალური მოხმარება შეიტანს, ხოლო, გაზრდილი საგარეო სავაჭრო აქტივობის პარალელურად სავაჭრო ბალანსის წვლილი მშპ-ის ზრდაში +1.5 პპ იქნება. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველ როლს კვლავ შიდა მოხმარება და ინვესტიციები ასრულებს.

რაც შეეხება მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელს ანალოგიური პერიოდისათვის, 2021-2025 წლებში საშუალო ეკონომიკური ზრდის სამთავრობო პროგნოზი 6.1%-ს უტოლდება, რაც 0.9 პპ-ით აღემატება მათ 2020 წლის დეკემბრის ანალოგიურ პროგნოზს. აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი საშუალოვადიანი პერიოდისათვის ითვალისწინებს მთავრობის საშუალოვადიან პერიოდში არაფინანსური აქტივების (ე.წ. კაპიტალური ხარჯები) საპროგნოზო/დაგეგმილ ზრდას, რომლის ფაქტობრივმა დინამიკამ, შესაძლოა, შესაბამისი გავლენა მოახდინოს ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებლების ფაქტობრივ რეალიზებაზე.

⁶ <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=340&newsid=4250>

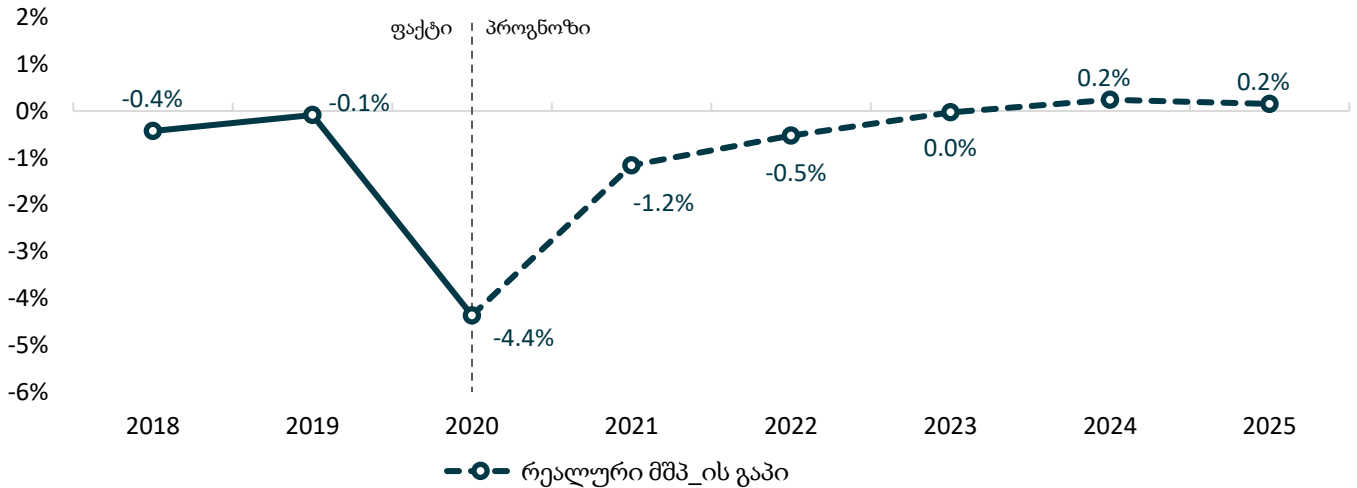
დიაგრამა 1: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი.

საინტერესოა მთლიანი ფაქტორული პროდუქტიულობის დინამიკის კავშირი ეკონომიკურ აქტივობასთან, რომლის შესაფასებლადაც მნიშვნელოვანია გავანალიზოთ, რამდენად შეესაბამება მიმდინარე ეკონომიკური ზრდა იმ პოტენციალს, რომელიც ქვეყანას თავისი რესურსების ოპტიმალური ათვისებისა და გამოყენების პირობებში ექნებოდა. ყველაზე მართებულია, გაანგარიშდეს ე.წ. პოტენციური მშპ და შედარდეს ფაქტობრივ მდგომარეობას. ეს სხვაობა რეალურ და პოტენციურ მშპ-ს შორის იქნება ე.წ. მშპ-ის გაპი⁷.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის მშპ-ის მაღალი ზრდის მიუხედავად კვლავ შენარჩუნდება პოტენციური დონისაგან უმნიშვნელო უარყოფითი გადახრა (-1.2%). აღსანიშნავია რომ დეკემბრის პროგნოზის მიხედვით 2021 წელს უარყოფითი გაპის სიდიდე -1.7% იყო. მოსალოდნელია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში უარყოფით გაპს კლების ტენდენცია ექნება, 2022-2023 წლებში გაპი თითქმის დაიხურება ხოლო, 2024-2025 წლებში რეალური მშპ პოტენციურს უმნიშვნელოდ გადააჭარბებს⁸.

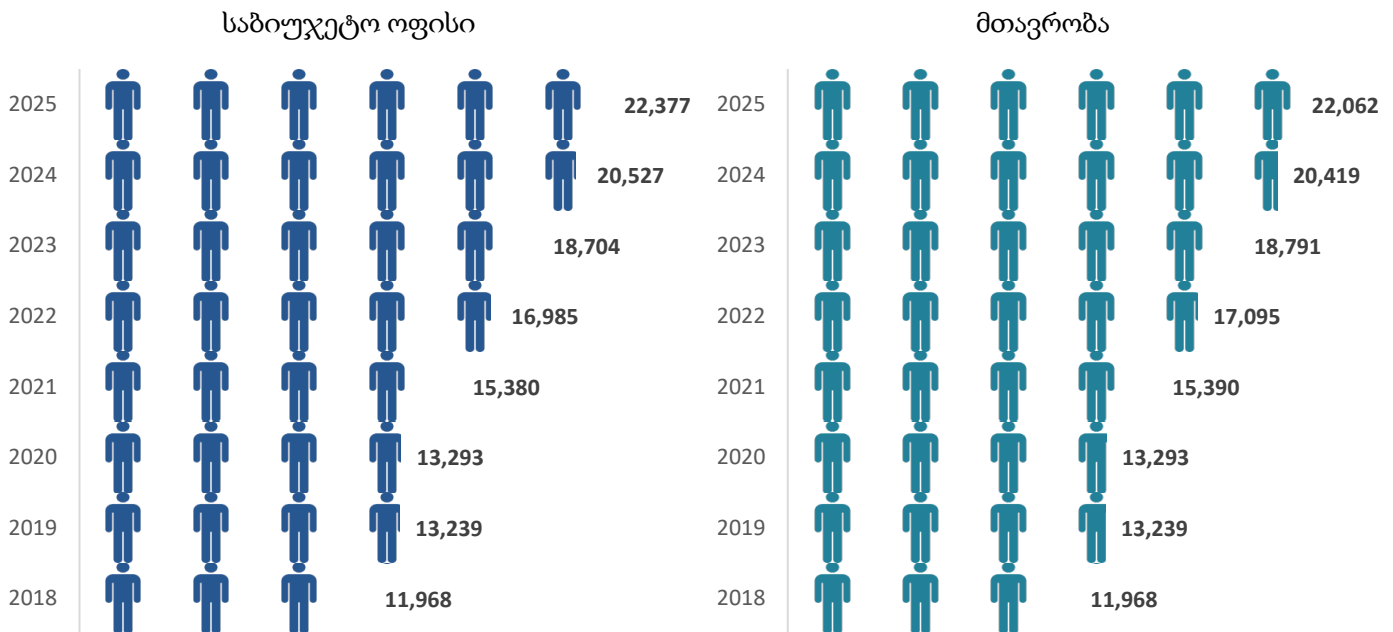
⁷ დამატებით, მშპ-ს გაპის შესახებ იხ. <http://pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/KP0215.pdf>

⁸ მშპ-ის პოტენციური დონე შეფასებულია „კალმანის ფილტრის“ გამოყენებით. პოტენციური დონის შეფასების მეთოდოლოგიისათვის იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: [”ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლორობა, მანევრირების რესურსი”](#).

დიაგრამა 2: რეალური მშპ-ის გაბი.

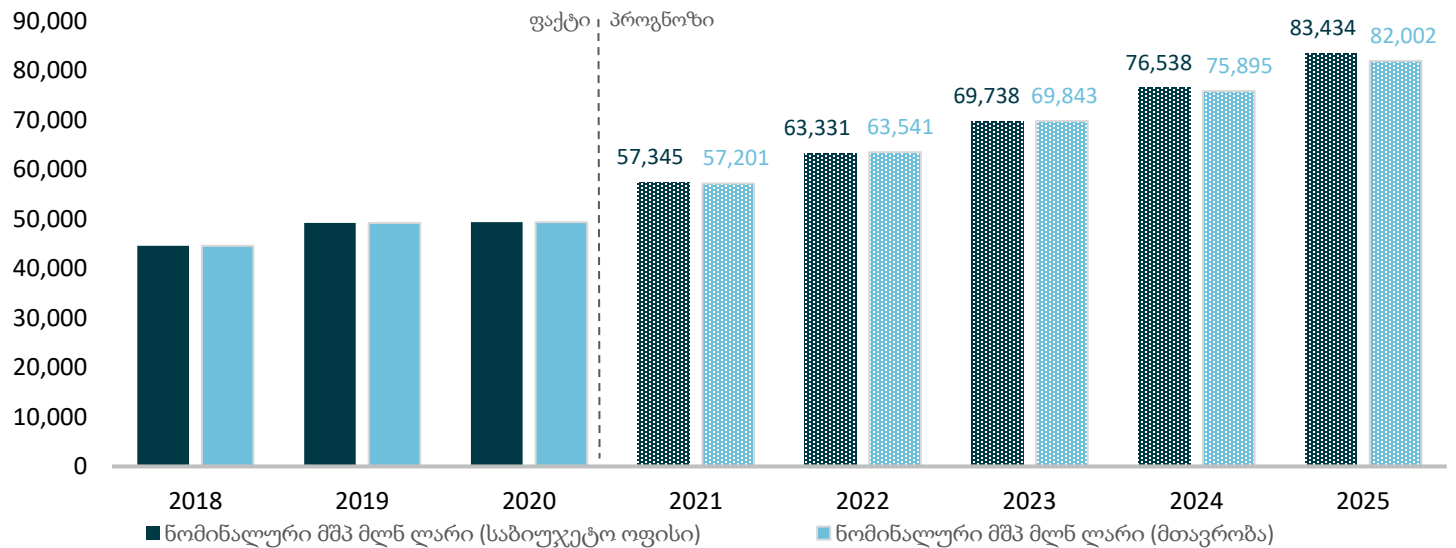
რაც შეეხება ნომინალურ მშპ-ს ერთ სულზე, მისი საპროგნოზო მოცულობა 2021 წლისთვის 15,380 ლარს, ხოლო 2025 წლისათვის - 22,377 ლარს შეადგენს. აღნიშნული მაჩვენებლები უმნიშვნელოდ განსხვავდება მთავრობის პროგნოზებისგან.

დიაგრამა 3: მშპ ერთ სულ მოსახლეზე, ნომინალური ლარი.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისათვის ნომინალური მშპ 16.1%-ით გაიზარდება და 57,345 მლნ ლარს მიაღწევს. იგი 3,808 მლნ ლარით აღემატება 2020 წლის დეკემბერში გაკეთებულ საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებელს, რაც გაზრდილი ეკონომიკური ზრდით და დეფლატორის პროგნოზით არის გამოწვეული. აღსანიშნავია ისიც, რომ მთავრობის რეალური ეკონომიკური ზრდის ტემპის და ინფლაციის განსხვავებული პროგნოზების გათვალისწინებით, ნომინალური მშპ-ის მაჩვენებელი ჩამორჩება

საბიუჯეტო ოფისის მაჩვენებელს, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ისინი მნიშვნელოვნად არ განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან.

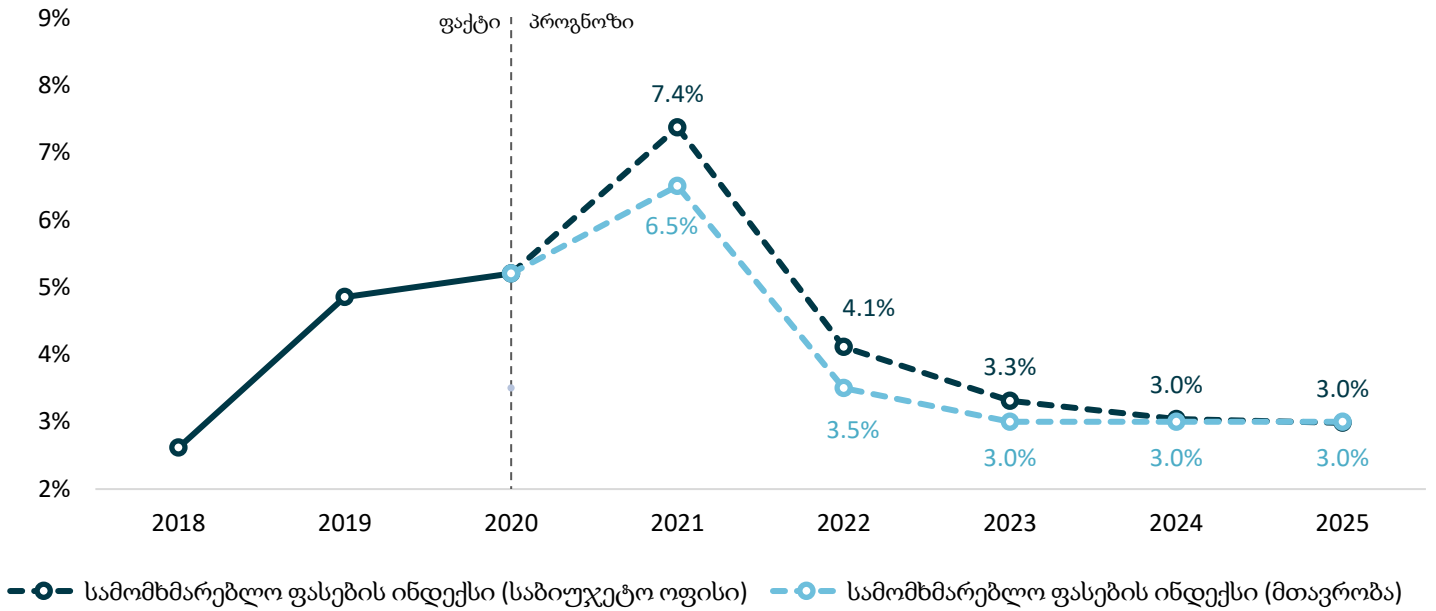

დიაგრამა 4: ნომინალური მშპ მლნ ლარი.

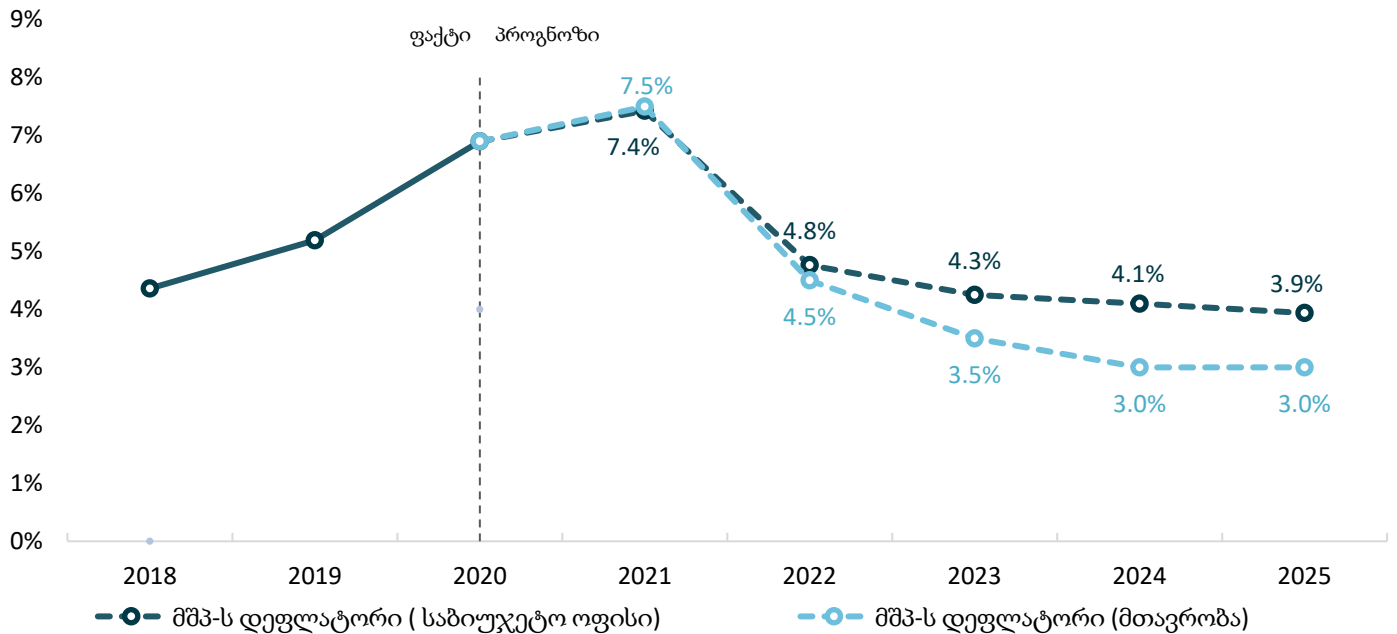
საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის ე.წ. „საორიენტაციო ტრაექტორიის“ გათვალისწინებით, **2021 წლისთვის ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელზე მეტი იქნება და 7.4%-ს მიაღწევს.** 2020 წლის დეკემბრის პროგნოზის მიხედვით მოსალოდნელი იყო, რომ 2021 წლის პირველ კვარტალიდან ფასების დონე შემცირებას დაიწყებდა, და წლის განმავლობაში მიზნობრივი მაჩვენებლის ახლოს დაფიქსირდებოდა, თუმცა ინფლაციის ზრდაზე რამდენიმე ფაქტორმა იმოქმედა:

- 2020 წლის მეოთხე კვარტალში კომუნალური გადასახადების ზრდამ;
- 2021 წლის პირველ კვარტალში გაუფასურებულმა ლარი/დოლარის გაცვლითმა კურსმა;
- 2021 წლის მეორე კვარტალიდან მნიშვნელოვნად გამოცოცხლებულმა ერთობლივმა მოთხოვნამ.

აღნიშნული ტენდენციების გათვალისწინებით მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია წლის განმავლობაში მაღალ დონეზე შენარჩუნდება, ხოლო 2022 წლის პირველი კვარტალიდან, მიმდინარე წლის მაღალი საბაზისო ეფექტის და ეროვნული ბანკის პოლიტიკის გათვალისწინებით შემცირებას დაიწყებს. მთავრობის პროგნოზით 2021 წელს ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელს აღემატება და 6.5% დაფიქსირდება, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ეროვნული ბანკის მიზნობრივი 3%-იანი მაჩვენებლის ტოლი იქნება. გასათვალისწინებელია, რომ როგორც მონეტარული პოლიტიკის, ასევე - საგარეო ფაქტორების განსხვავებულმა ცვლილებამ, შესაძლებელია, განაპირობოს განსხვავებები საპროგნოზო მაჩვენებლებისაგან.

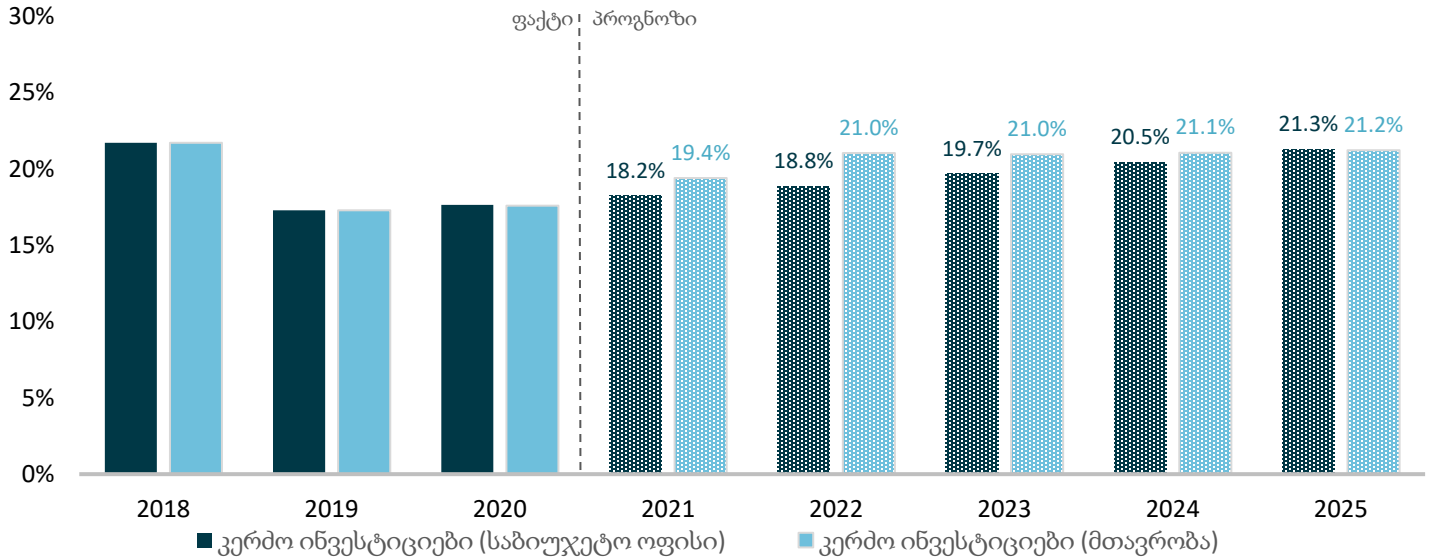
დიაგრამა 5: სამომხმარებლო ფასების ინდექსები, პერიოდის საშუალო.

დიაგრამა 6: მშპ-ის დეფლატორი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, გამოცოცხლებული ეკონომიკური აქტივობის პარალელურად კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობა 2021 წლისათვის 0.6%-ული პუნქტით გაიზრდება, მშპ-ის 18.2%-ს მიაღწევს და საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად უმნიშვნელო ზრდის ტენდენცია ექნება. საშუალოვადიან პერიოდში ზრდის ტრენდი ექნება კერძო დანაზოგების მშპ-სთან ფარდობასაც, 2021 წლისთვის იგი უმნიშვნელოდ იზრდება მშპ-ის 15.4%-მდე, ხოლო 2025 წლისათვის - 18.8%-ის დონეზე დაფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში მთლიანი დანაზოგები კვლავ არ იქნება საკმარისი მთლიანი

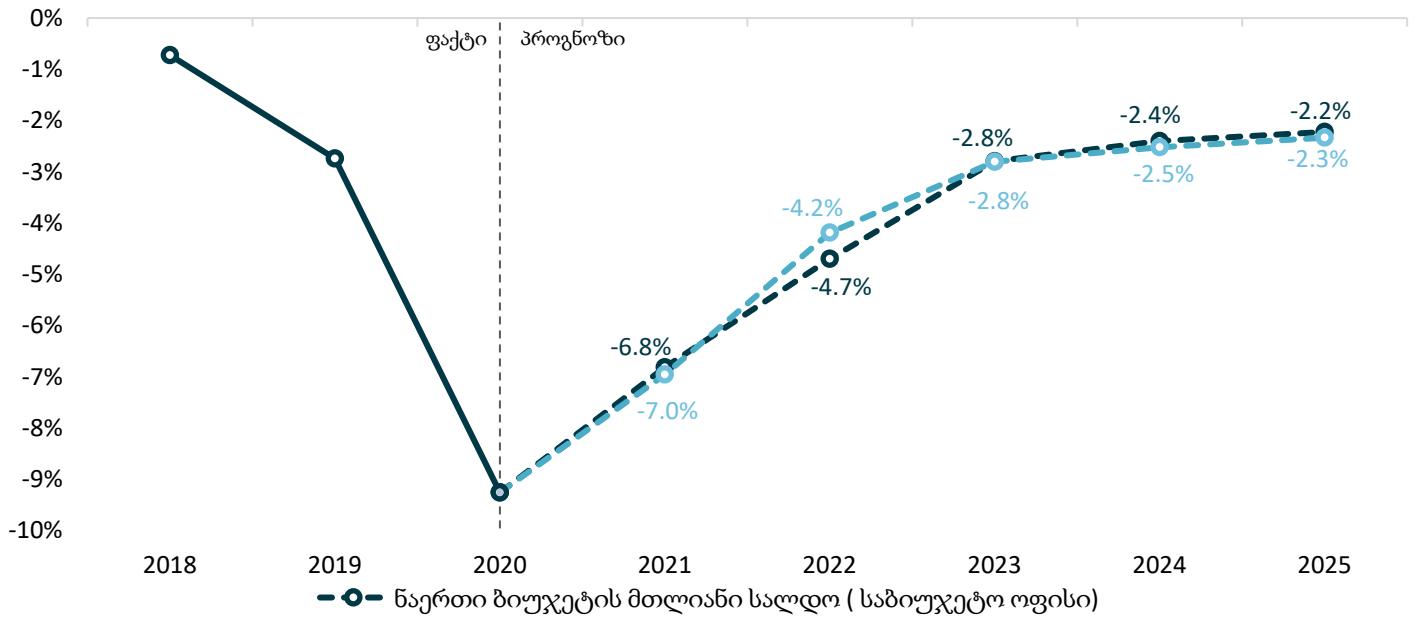
ინვესტიციების დასაფინანსებლად, ამიტომ ინვესტიციები დანარჩენი მსოფლიოსგან მიღებული სესხებით დაფინანსდება (მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი ბალანსი). მთავრობის პროგნოზის მიხედვით 2021 წლისათვის კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობის ზრდა არის მოსალოდნელი 19.4%-მდე, საშუალოვადიან პერიოდში იგი მუდმივად გაიზრდება და საშუალოდ 21.1%-ს გაუტოლდება.

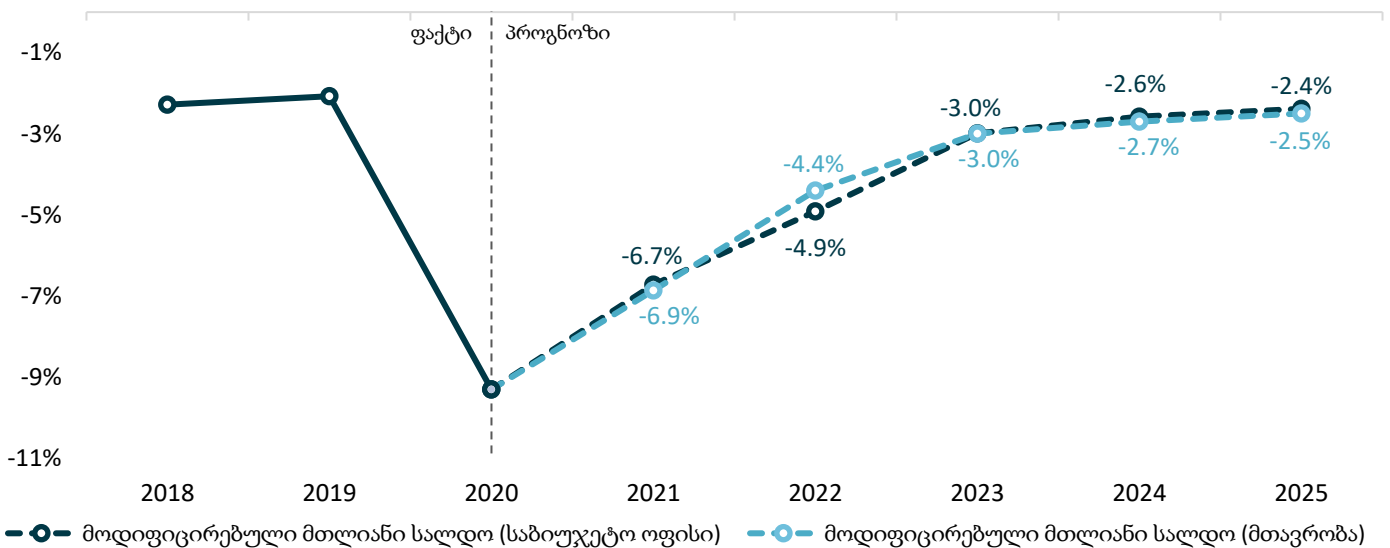
დიაგრამა 7: კერძო ინვესტიციები, მშპ-სთან შეფარდება.

3. ფისკალური სექტორი

ფისკალური გარემოს ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მოცულობა როგორც საშუალოვადიან, ასევე - გრძელვადიან პერიოდში. პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს (GFSM 2014) მშპ-სთან მოსალოდნელი ფარდობა -6.8%-ს შეადგენს (დეკემბრის პროგნოზით იგი -6.8% იყო). ამასთან, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ე.წ. მოდიფიცირებული მთლიანი სალდოს მაჩვენებელი (რომელიც ცალკეული მუხლების რეკლასიფიკაციით მიიღება და გამოიყენება IMF-ის პროგრამაში) 2021 წლისთვის -6.7%-ს გაუტოლდება.

დიაგრამა 8: ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

დიაგრამა 9: მოდიფიცირებული მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

რაც შეეხება 2021 წელს, საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებელი (-6.8%) 0.14 პპ-ით ნაკლებია მთავრობის ანალოგიურ მაჩვენებელზე (-7.0%). რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 254 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის მაჩვენებელს, რაც ძირითადად განპირობებულია არაპირდაპირი გადასახადების შედარებით ოპტიმისტური პროგნოზით. აღსანიშნავია რომ, როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზით 2021-2022 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი 3%-ზე მეტი იქნება. როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ასევე მთავრობის პროგნოზით იგი 2023 წელს ჩამოსცდება 3%-იან მაჩვენებელს.

რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, რომელზეც 2019 წლიდან ვრცელდება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით ე.წ. ბიუჯეტის ბალანსის/დეფიციტის წესი, იგიც საშუალოვადიან პერიოდში შემცირების ტენდენციას ავლენს. როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზების მიხედვით 2021-2023 წლებში ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს კლების ტენდენცია ექნება და უკვე 2023 წლიდან ჩამოსცდება ფისკალური წესით განსაზღვრულ 3%-იან ლიმიტს.

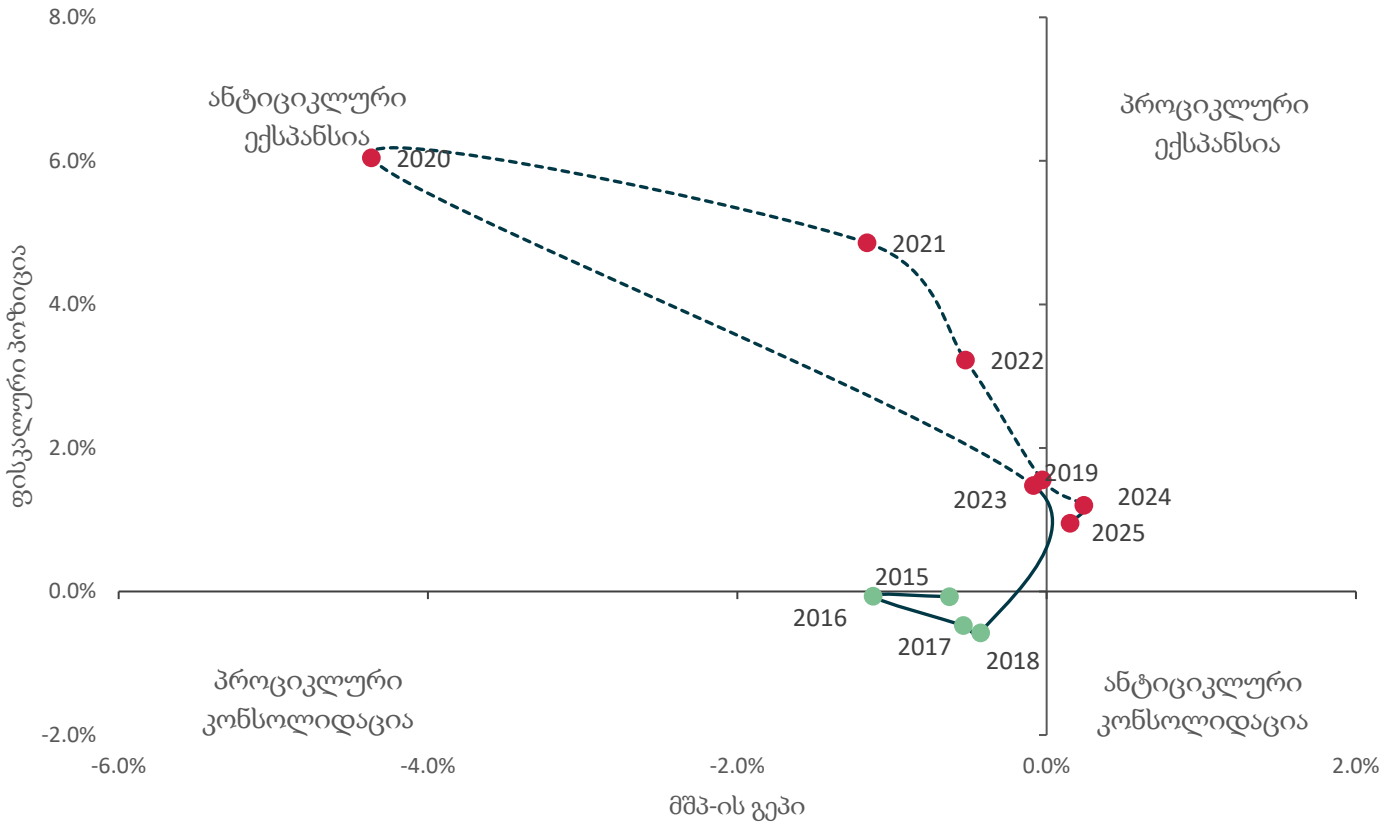
აქვე ხაზგასასმელია რომ, როგორც უკვე აღინიშნა, ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილთან დაკავშირებით პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზების საბაზისო სცენარი ეყრდნობა „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართულ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით განსაზღვრულ ფისკალურ გეგმას საშუალოვადიანი პერიოდისათვის.

აგრეთვე, საშუალოვადიანი პერიოდისათვის მნიშვნელოვანია, შევავსოთ ფისკალური ინდიკატორები ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან მიმართებით, კერძოდ - დისკრეციული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულება და კავშირი ეკონომიკურ ციკლთან⁹.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021-2023 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტს (ციკლურად შესწორებული პირველადი მთლიანი სალდო) და შესაბამისად, დადებით ფისკალურ პოზიციას ემთხვევა მშპ-ის უარყოფითი გაპი, რაც ანტიციკლური ფისკალური ექსპანსია და პასუხობს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების კარგ პრაქტიკას (ეკონომიკის სტიმულირება შენელების დროს). რაც შეეხება 2024-2025 წლებს, პოზიტიური გაპის პარალელურად არსებული კვლავ დადებითი ფისკალური პოზიცია მცირე პროციკლურ ექსპანსიაზე მიუთითებს.

⁹ კვლევა ეყრდნობა დაშვებას, რომ ხარჯვითი პოლიტიკა სრულად დისკრეციულია: გადაწყვეტილებები ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის შესახებ არ მიიღება ეკონომიკური ციკლების მიხედვით.

¹⁰ იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

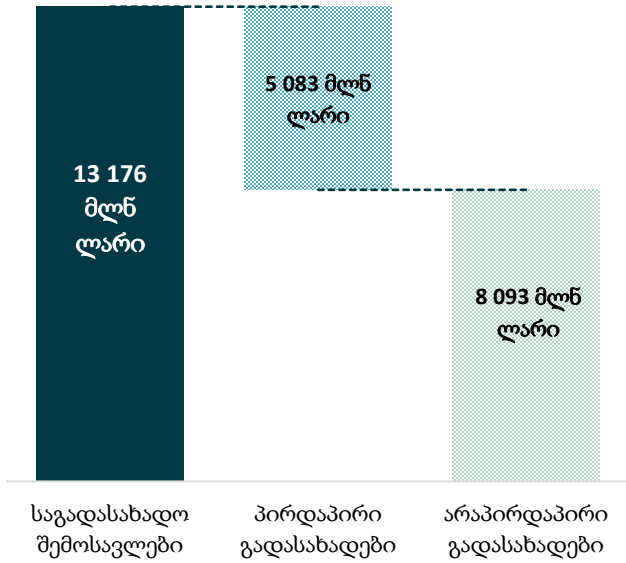

დიაგრამა 10: ფისკალური პოზიცია.

საგადასახადო შემოსავლებთან დაკავშირებით, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა 13,176 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 993 მლნ ლარით აღემატება საბიუჯეტო ოფისის მიერ დეკემბერში გაკეთებულ 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელს და 254 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის პროგნოზს (12,922 მლნ ლარი). შესაბამისად განსხვავება შეინიშნება როგორც პირდაპირი, ისე არაპირდაპირი გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლებს შორის¹¹ (იხ დიაგრამა 11-12). საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა მშპ-ის 23.0%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზი კი 22.6%-ია. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზის თანახმად, 2021-2025 წლებისათვის გადასახადების შეფარდება მშპ-სთან საშუალოდ 23.4% იქნება.

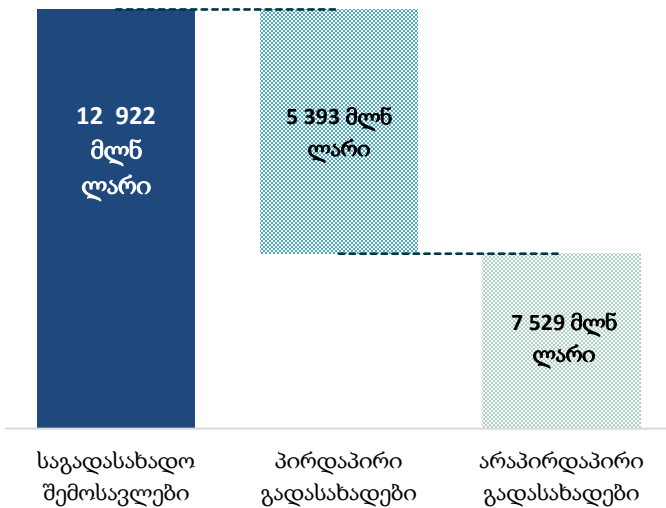
¹¹ პირდაპირი გადასახადები ასევე მოიცავს სხვა გადასახადების საპროგნოზო შემოსავლებს.

საგადასახადო შემოსავლების კომპონენტების დონეზე ანალიზისას აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წელს 1.9 კპ-ით შემცირდება პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში (38.6%). შესაბამისად, არაპირდაპირი გადასახადების წილი 61.4%-ი იქნება. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2022-2025 წლებში თანდათან მოიმატებს პირდაპირი გადასახადების და დაიკლებს არაპირდაპირი გადასახადების წილი. აღსანიშნავია, რომ მოცემული საშუალოვადიანი პროგნოზები ეყრდნობა არსებულ ფისკალურ პოლიტიკას და გათვალისწინებულია 2017-2021 წლებში განხორციელებული საგადასახადო და საპენსიო რეფორმები. საბიუჯეტო პოლიტიკის შემდგომმა ცვლილებებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს განსხვავებები აღნიშნული პროგნოზებისაგან.

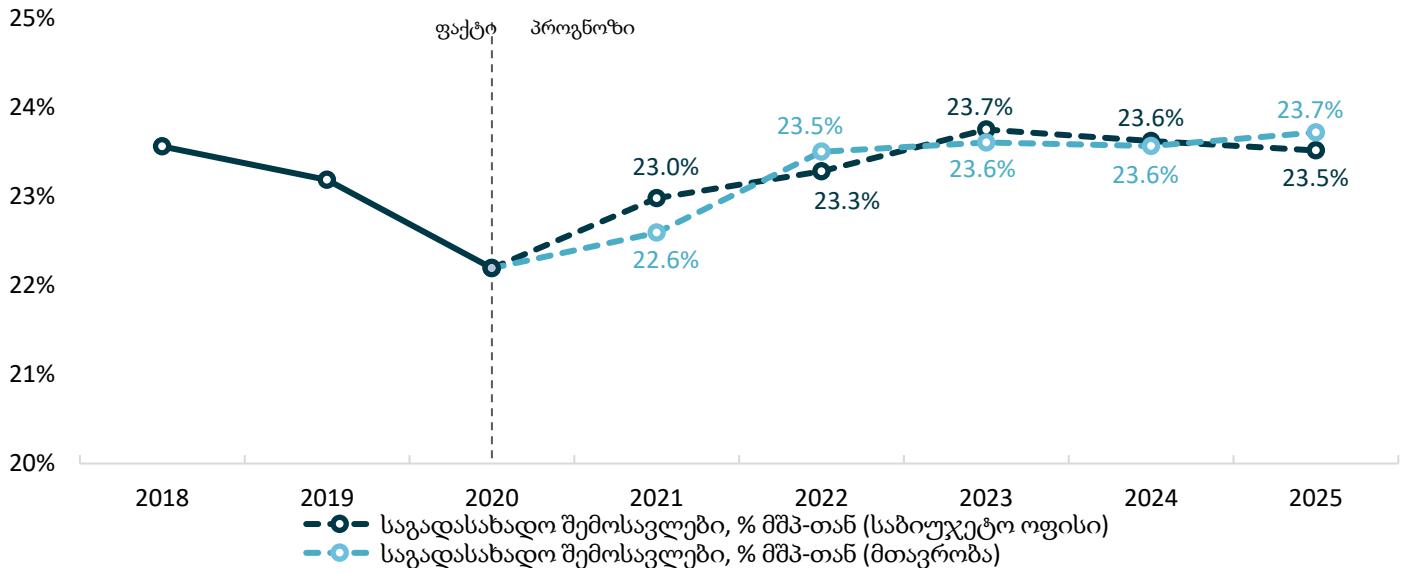

დიაგრამა 11: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (საბიუჯეტო ოფისი)

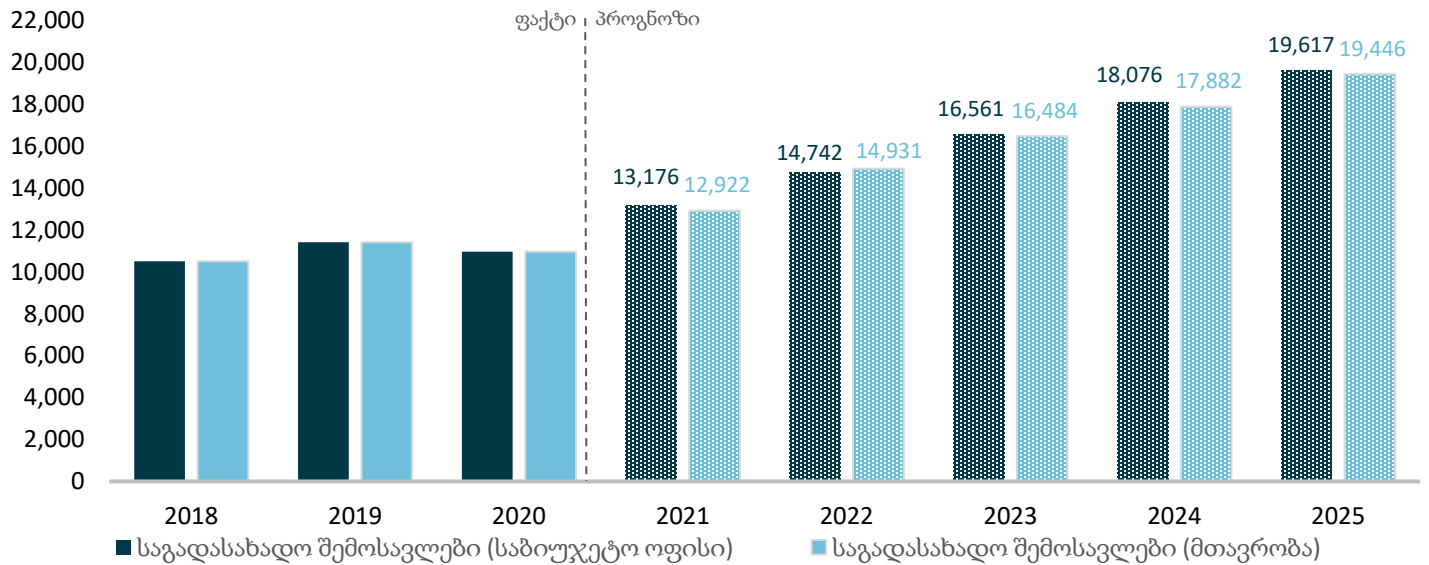
რაც შეეხება მთავრობის საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურას, მოსალოდნელია, რომ პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 2021 წლისათვის 41.7% იქნება და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება პირდაპირი გადასახადების წილი.

დიაგრამა 12: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (მთავრობა)

დიაგრამა 13: საგადასახადო შემოსავლები, მშპ-სთან შეფარდება.

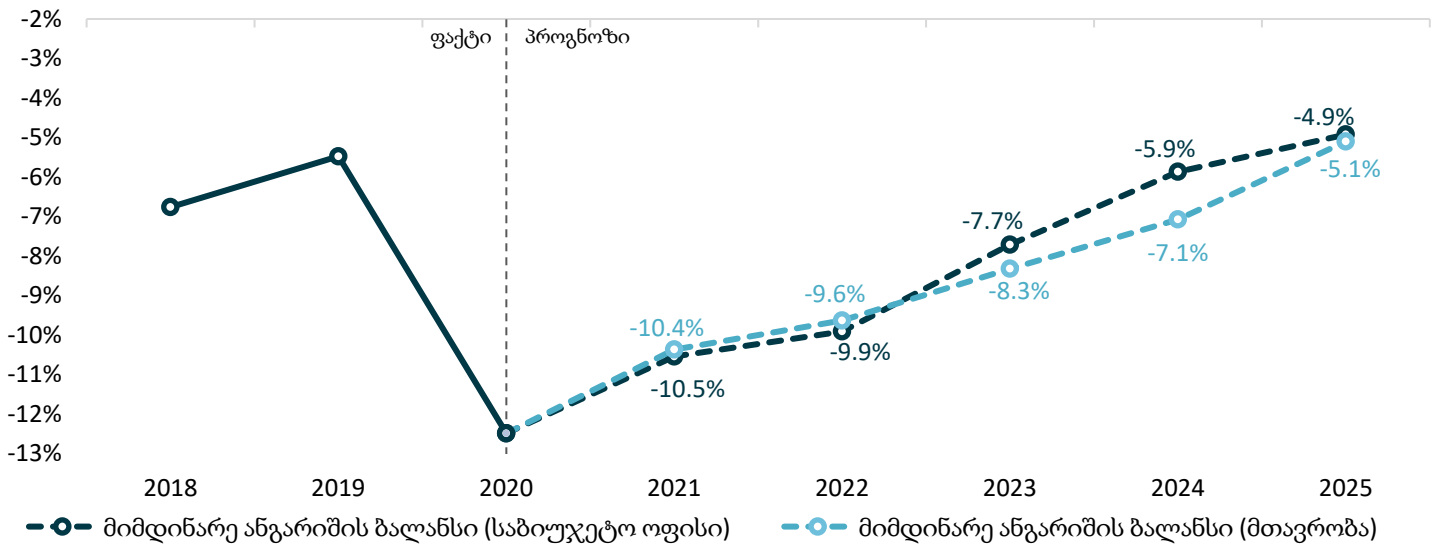

დიაგრამა 14: საგადასახადო შემოსავლები, მილიონი ლარი.

4. საგარეო სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის საგადასახდელი ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის მოსალოდნელი დეფიციტი მშპ-ის 10.5%-ია, რაც 2.0 პპ-ით აღემატება ოფისის 2020 წლის დეკემბრის პროგნოზს (8.5%), მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მშპ-ის 10.4%-ს შეადგენს. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი 2022 წლიდან გაუმჯობესებას დაიწყებს და საშუალოდ მშპ-ს -7.1%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება, მთავრობის პროგნოზის მიხედვითაც დეფიციტი 2022 წლიდან გაუმჯობესდება და საშუალოდ მშპ-ს -7.5%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება.

საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მოსალოდნელი კლების მთავარი მამოძრავებელი ძალა შიდა დანაზოგების საპროგნოზო ზრდაა.¹² მიუხედავად იმისა, რომ საანგარიშო პერიოდში იზრდება მშპ-ში ინვესტიციების წილიც, დანაზოგების ზრდის ტემპი არამხოლოდ აკომპენსირებს ამ ზრდას, არამედ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გაუმჯობესებასაც უზრუნველყოფს. ამ მხრივ აღსანიშნავია, როგორც კერძო, ისე სახელმწიფო დანაზოგების ზრდა.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

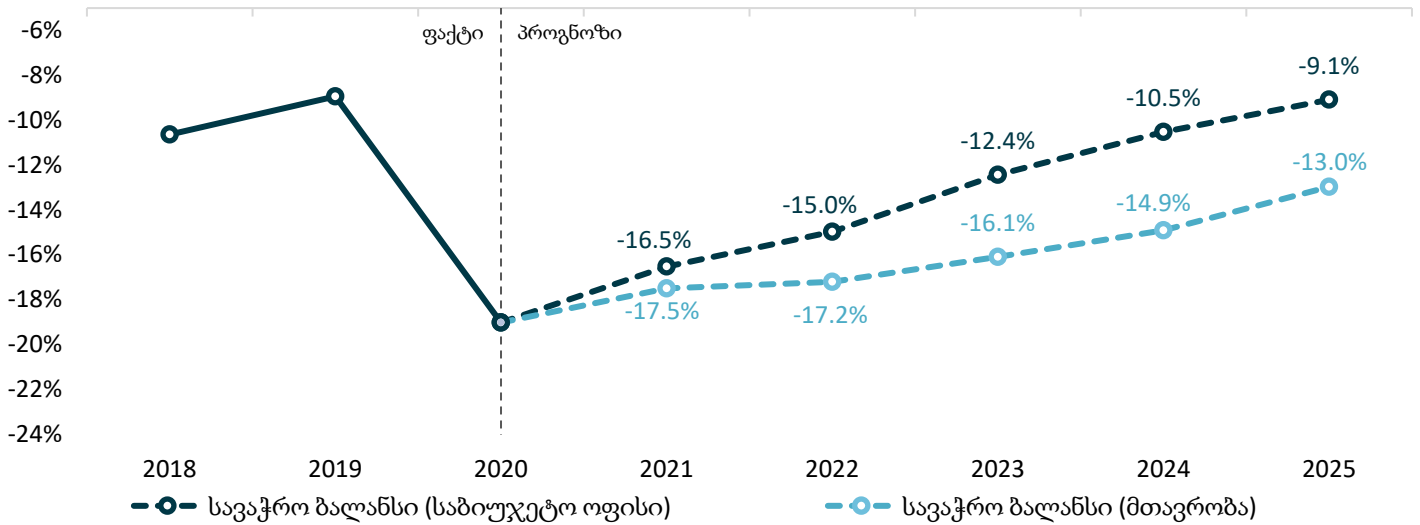
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტებს:

- საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი განმაპირობებელი ფაქტორი სავაჭრო ბალანსის მოსალოდნელი დინამიკაა. Covid-19-ით გამოწვეული, ზემოთ აღწერილი პრობლემებიდან გამომდინარე, 2020 წელს მნიშვნელოვნად შემცირდა ექსპორტის და იმპორტის მოცულობა, თუმცა 2021 წლიდან საგარეო აქტივობის გამოცოცხლება მოსალოდნელია, ყოველივე აქედან გამომდინარე მოსალოდნელია, რომ საგარეო ვაჭრობის მოცულობა მნიშვნელოვნად გაიზრდება და სავაჭრო ბალანსი უმნიშვნელოდ გაუმჯობესდება. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, სავაჭრო დეფიციტი 2021 წელს მშპ-ის 16.5%-ს

¹² მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც მთლიანი ინვესტიციებისა და მთლიანი დანაზოგების სხვაობა - დეფიციტი ნიშნავს, რომ დანაზოგები არაა საკმარისი ინვესტიციების დასაფინანსებლად და ქვეყანა სესხს იღებს დანარჩენი მსოფლიოსგან.

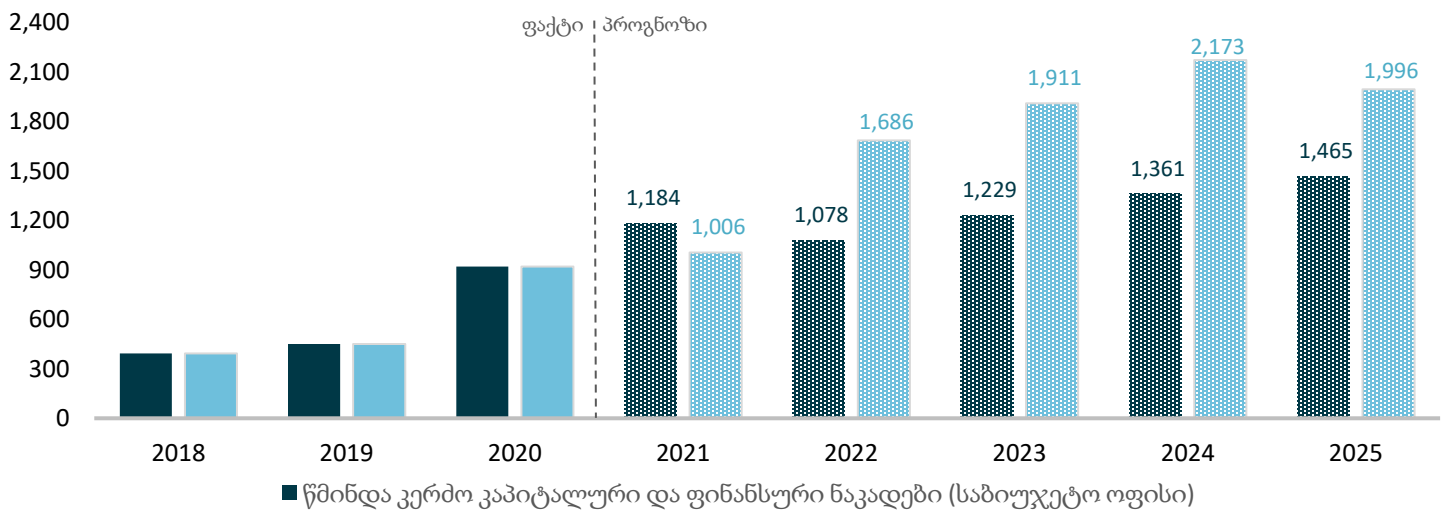
მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზით კი დეფიციტი 17.5% იქნება. საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით მიმდინარე ანგარიში და სავაჭრო ბალანსი საშუალოვადიან პერიოდში გაუმჯობესების ტენდენციით ხასიათდება, რაც ნიშნავს, რომ ქვეყნის შიდა მიწოდება უკეთ უზრუნველყოფს მთლიანი მოთხოვნის დაკმაყოფილებას.

- როგორც მთავრობის, ისე საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს, მიმდინარე ანგარიშის გაუმჯობესების მთავარი წყარო, სავაჭრო დეფიციტი იქნება.

დიაგრამა 16: სავაჭრო ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

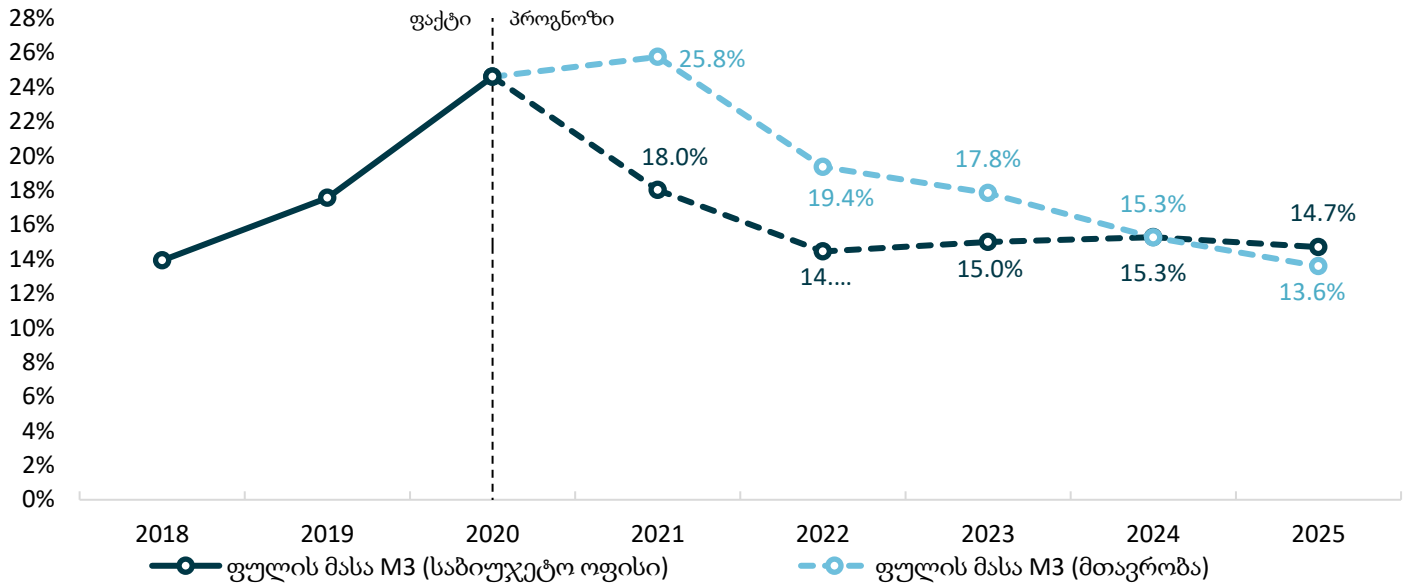
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების წყაროებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადების მოსალოდნელი მოცულობა 1,184 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდება და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზით, წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები 1,006 მლნ აშშ დოლარი იქნება და შემდეგ წლებში გაიზრდება, გარდა 2025 წლის უმნიშვნელო კლებისა.

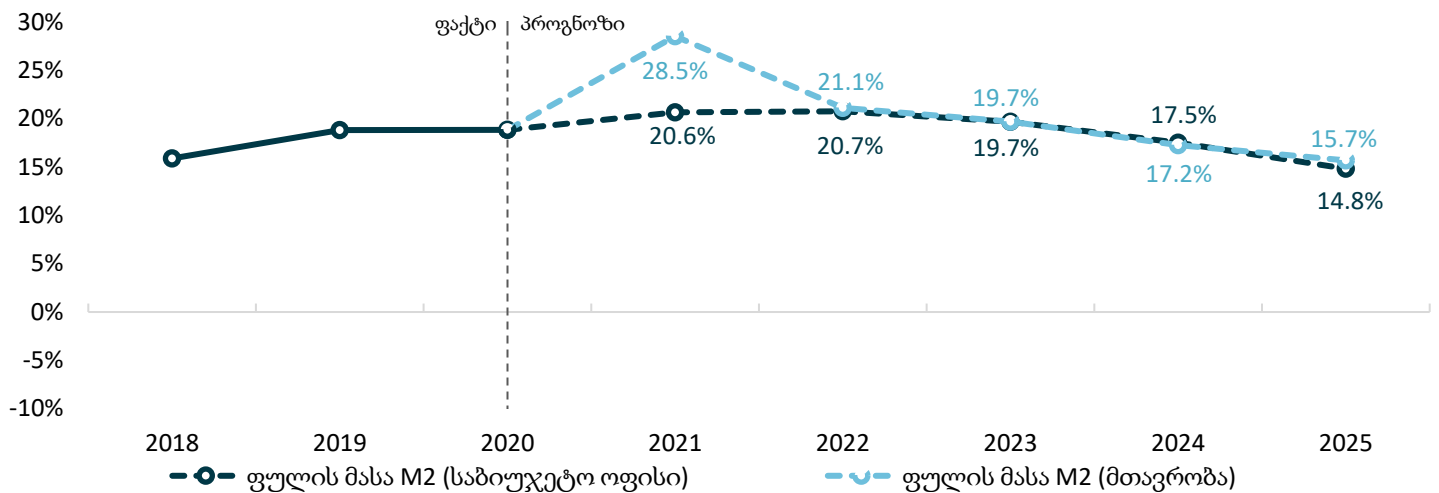
დიაგრამა 17: წმინდა კერძო და კაპიტალური ნაკადები, მლნ აშშ დოლარი.

5. მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ფულის მასა M3 აგრეგატის მოცულობა 35,854 მლნ ლარს გაუტოლდება, ხოლო ზრდის წლიური ტემპი - 18.0%-ს. თავის მხრივ, ფულის მასა M2 აგრეგატის მოსალოდნელი მოცულობა 16,479 მლნ ლარია, ზრდა კი - 20.6%.

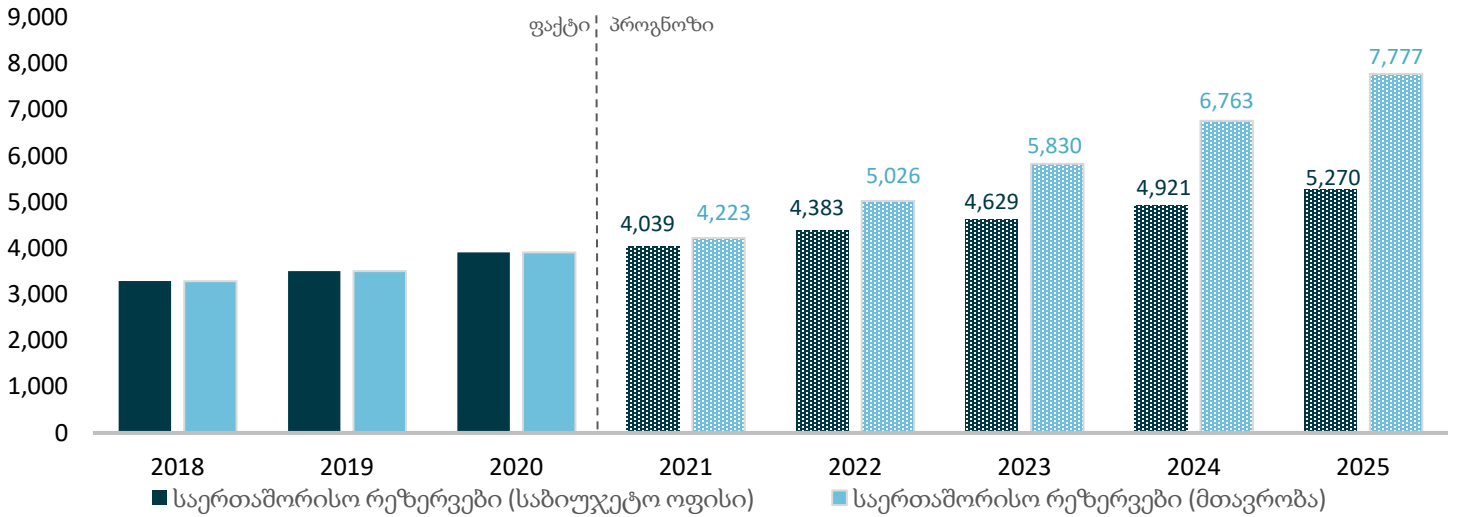

დიაგრამა 18: ფულის მასის M3 ზრდის ტემპი.

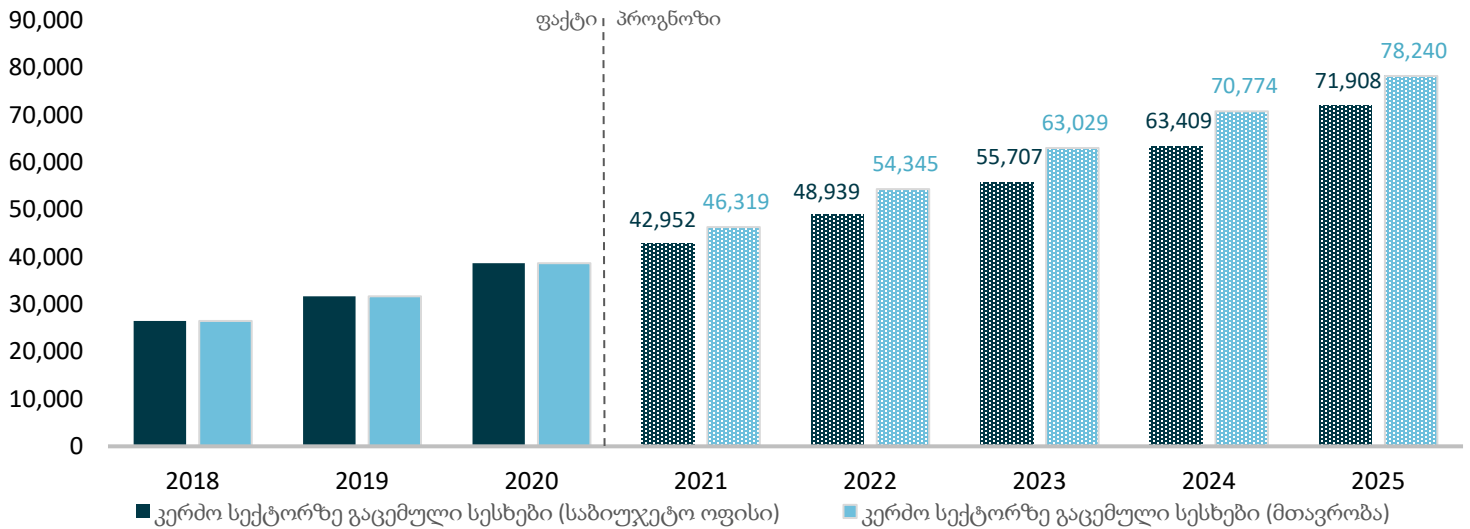
დიაგრამა 19: ფულის მასის M2 ზრდის ტემპი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის მოსალოდნელია საერთაშორისო რეზერვების 3.3%-ით ზრდა. შესაბამისად, 2021 წელს რეზერვების მოცულობა 4,039 მლნ აშშ დოლარს მიაღწევს (4.7 თვის იმპორტის ჯერადი), ხოლო 2021-2025 წლების საშუალო მოცულობა 4,648 მლნ აშშ დოლარია.

დიაგრამა 20: საერთაშორისო რეზერვები, მლნ აშშ დოლარი.

რაც შეეხება კერძო სექტორზე გაცემულ სესხებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის აღნიშნული მაჩვენებელი 42,952 მლნ ლარს მიაღწევს, რაც ნაკლებია სამთავრობო პროგნოზთან შედარებით. აღნიშნული ტენდენცია არ იცვლება საშუალოვადიან პერიოდში და 2022-2025 წლებში მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მუდმივად აღემატება საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მონაცემებს.

დიაგრამა 21: კერძო სექტორზე გაცემული სესხები, ნაშთები, მლნ ლარი.

6. მაკროეკონომიკური სცენარები

მაკროეკონომიკური სცენარები წარმოადგენს ეკონომიკის საბაზისო, ყველაზე მეტად მოსალოდნელი სცენარიდან გაუთვალისწინებელი გადახრის შემთხვევაში ქვეყნის ეკონომიკის შესაძლო განვითარების მოდელებს.

2021 წლისათვის საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების დაშვებებს შორის ძირითადი განსხვავება კორონა ვირუსის (Covid-19) შესაძლო განვითარებასა (ვირუსის გავრცელების მასშტაბები, ვაქცინაციის ტემპები, ეკონომიკის გახსნის ტემპები და ა.შ.) და მის მიერ გამოწვეული შედეგების რეალიზაციით არის განპირობებული.

საბაზისო მოდელი უშვებს, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მესამე ტალღას“ პიკი ჰქონდა 2021 წლის მაისში, 2021 წლის მეორე კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას, ხოლო 2021 წლის ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეოთხე ტალღა“ უმნიშვნელო იქნება და ეკონომიკურ მოვლენებზე გავლენას ვერ მოახდენს.

თუმცა, თანამედროვე ცვალებადი გარემოდან გამომდინარე შესაძლებელია ეკონომიკის აღდგენას ჰქონდეს უფრო სწრაფი ე.წ. „V“ ტიპის ფორმა ან ასევე მოსალოდნელია ეკონომიკის გამოცოცხლება არც ისე სწრაფი ტემპით მოხდეს. იმის მიხედვით:

- რამდენად **გამწვავდება და გაგრძელდება ეპიდემია** მსოფლიოში;
- შექმნის თუ არა ეს ყველაფერი **ფისკალური მდგრადობის პრობლემებს** ქვეყნებისთვის და;
- რამდენად **სწრაფად აღდგება ეპიდემიამდელი ეკონომიკური კავშირები და ქცევები**.

შესაძლებელია განვიხილოთ მაკროეკონომიკური განვითარების ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები.

ოპტიმისტური სცენარი, გულისხმობს დაშვებას, რომ მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულ უარყოფით შედეგებს საქართველოში და დანარჩენ მსოფლიოში პიკი ჰქონდა მაისში, ხოლო 2021 წლის მეორე კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას და ვირუსის გავრცელების შემდეგ „ტალღებს“ ადგილი აღარ ექნება. ამავე სცენარის მიხედვით, როგორც საქართველოში, ისე დანარჩენ მსოფლიოში პანდემიას არ მოჰყვება ფისკალური/ვალის მდგრადობის პრობლემები და მსოფლიო შეინარჩუნებს ჯანსაღ ფისკალურ პოზიციებს. ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საქართველოში 2021 წლიდან დაიწყება ტურისტული სექტორის მნიშვნელოვანი გამოცოცხლება, საგარეო მოთხოვნის კიდევ უფრო ზრდა. საშუალოვადიან პერიოდში ოპტიმისტური სცენარი გულისხმობს მუდმივად დადებით შოკს ქვეყანაში და მაღალ ეკონომიკურ ზრდას.

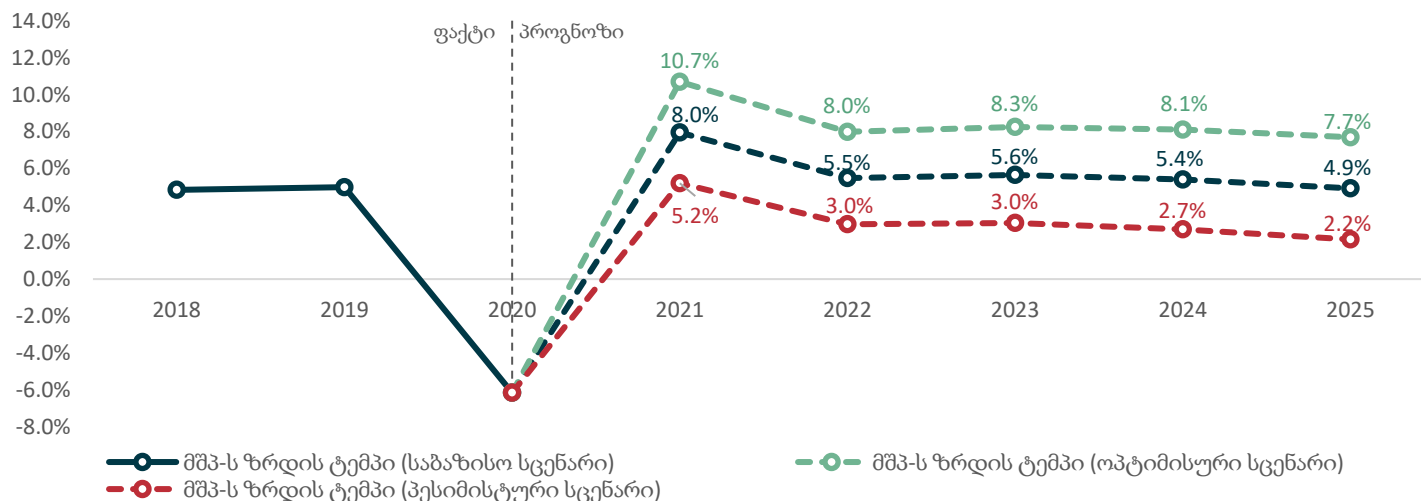
პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ 2021 წლის მეორე კვარტლიდან ქვეყანაში ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად არ გაუმჯობესდება და არსებული შეზღუდვები და აკრძალვები კვლავ შენარჩუნდება. ასევე გაგრძელდება 2021 წლის მესამე კვარტლის განმავლობაშიც, ხოლო მეოთხე კვარტლისათვის ე.წ. „მეოთხე ტალღის“ საპასუხოდ უმნიშვნელო შეზღუდვებს კვლავ ექნება ადგილი. ამ სცენარის მიხედვით 2021 წლიდან მოსალოდნელია, რომ ვალის მიმართ მოწყვლად გარკვეულ ქვეყანათა ჯგუფს შესაძლოა დაუდგეთ ფისკალური მდგრადობის პრობლემები, რაც გამოიწვევს

დამატებით საგარეო შოკს და გლობალური მოთხოვნის ნაკლებ ზრდას. პესიმისტური სცენარის მიხედვით, ასევე მოსალოდნელია, რომ ტურისტული ნაკადების გამოცოცხლებას ადგილი ექნება 2021 წლის მეორე ნახევრიდან, თუმცა მისი ტემპები ნაკლები იქნება საშუალოვადიან პერიოდში, საბაზისო სცენარის დაშვებასთან შედარებით. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ ეკონომიკის აღდგენა მხელად მისაღწევი იქნება და შემცირებული ეკონომიკური აქტივობების ფონზე შემცირდება ასევე წარმოების პოტენციალიც.

6.1 ძირითადი დაშვებები

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკური მოდელის (PBOMFM) სხვადასხვა სცენარი ეფუძნება შოკების რეალიზაციის პირობებში ორი ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორის: ინფლაციისა და რეალური მშპ-ის ცვლილებებს. დანარჩენი მაკროეკონომიკური ცვლადების საბაზისო სცენარიდან გადახრები განპირობებულია ინფლაციისა და მშპ-ის ზრდის შოკებით.

რეალური მშპ-ის ზრდის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები წარმოადგენს ზემოთ აღწერილი დაშვებების შესაძლო რეალიზაციის შედეგად საბაზისო სცენარიდან გადახრას.

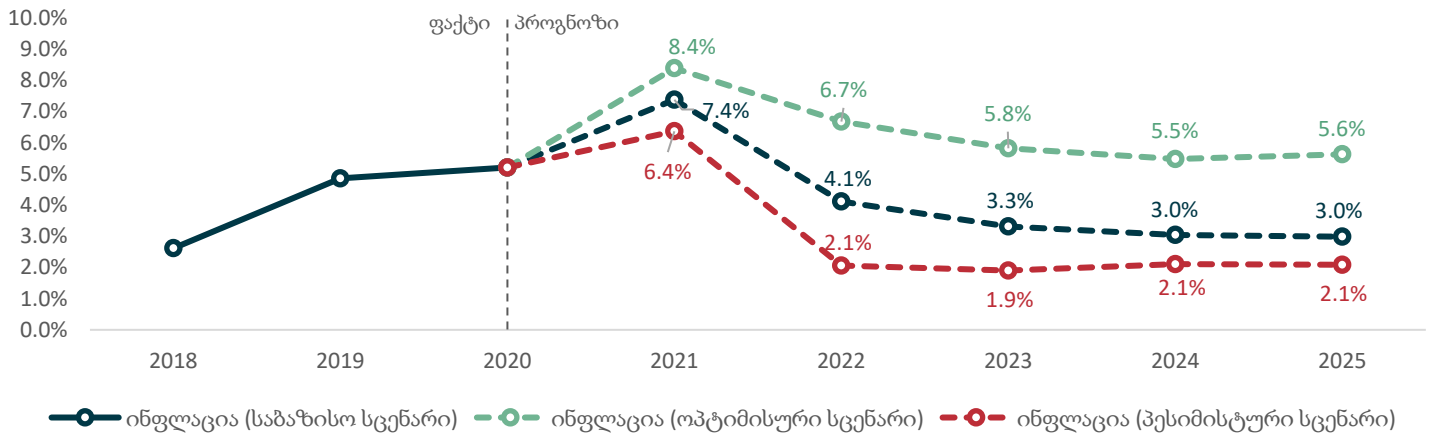
დიაგრამა 22: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

მაკროეკონომიკური სცენარები ეფუძნება დაშვებას, რომ, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში პერმანენტულად დადებითი შოკები რეალიზდება, ხოლო, უარყოფითი სცენარის დროს, ყოველ წელს საბაზისო სცენართან შედარებით ეკონომიკური განვითარების უარყოფითი ტენდენციებია მოსალოდნელი.

ამ დაშვებების გათვალისწინებით, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021-2025 წლებში ეკონომიკის საშუალო რეალური ზრდის ტემპი 8.5% იქნება, ხოლო პესიმისტურის შემთხვევაში - 3.2%.

რაც შეეხება სამომხმარებლო ფასების ინფლაციას, მისი ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები ითვალისწინებს წლების განმავლობაში ინფლაციის ტენდენციებს ეკონომიკური ზრდისა და შენელებისას, აგრეთვე - ინფლაციის საპროგნოზო მოდელის შეფასების შეცდომას.

ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია მუდმივად გადააჭარბებს საბაზისო სცენარს (საშუალოდ 6.4%), ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში მუდმივად ნაკლები იქნები საბაზისო სცენარზე (საშუალოდ 2.9%).

დიაგრამა 23: ინფლაცია, (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რეალური მშპ-ისა და ინფლაციის ოპტიმისტური სცენარების კომბინაცია წარმოადგენს მთლიანი მოდელის ოპტიმისტური სცენარის საფუძველს, ხოლო პესიმისტური სცენარების კომბინაცია ეკონომიკური განვითარების პესიმისტური სცენარის ბაზისია.

მოდელი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური შოკები, პირველ რიგში, სწორედ ამ ორ ინდიკატორზე მოახდენს გავლენას. თავის მხრივ, რეალური მშპ-ის ზრდა და ინფლაცია გავლენას ახდენს ერთმანეთზე, რაც აგრეთვე ეკონომიკური შინაარსის მატარებელია.

საბაზისო სცენართან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდა ნიშნავს საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილ ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გაზრდილ ფასებს, ხოლო ეკონომიკის ზრდის მუდმივი დაბალი ტემპი ერთობლივი მოთხოვნის და, შესაბამისად, ფასების კლებას განაპირობებს. თავის მხრივ, საბაზისო სცენართან შედარებით, მაღალი და სტაბილური ინფლაცია ხელს უწყობს მოხმარების სტიმულირებას, რაც ზრდის ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გამოშვებას, ხოლო დაბალი ინფლაცია დაზოგვის სტიმულებს ქმნის და საშუალოვადიან პერიოდში მოთხოვნას ამცირებს.

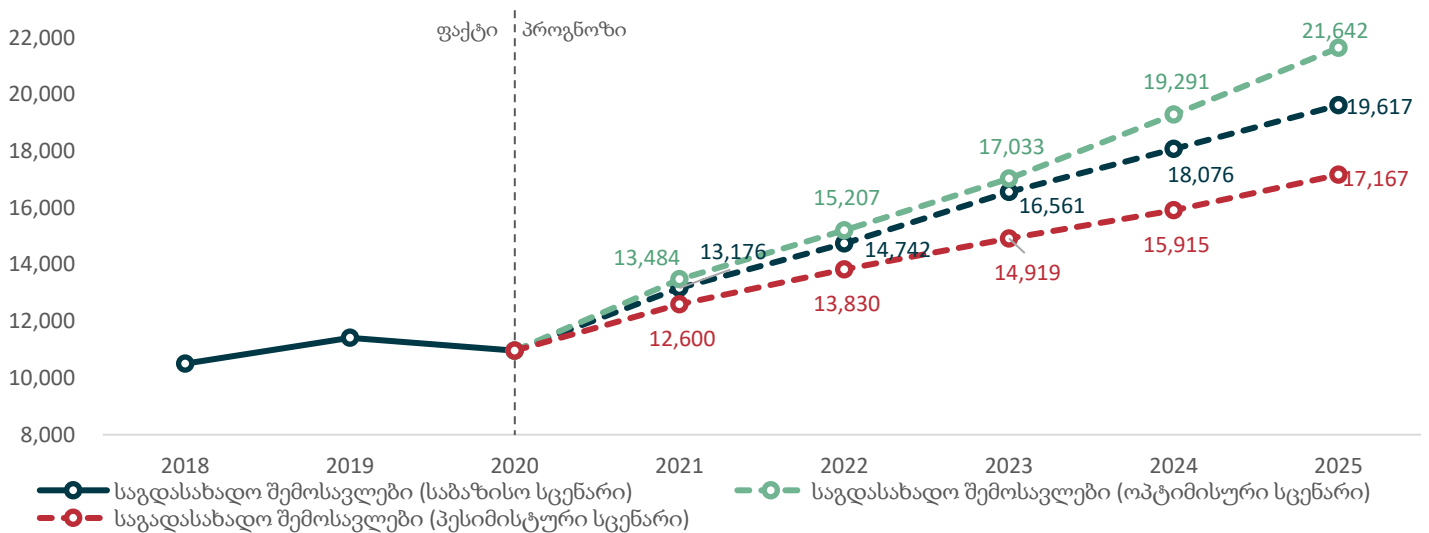
პესიმისტური და ოპტიმისტური სცენარები აგებულია იმ დაშვებით, რომ მთავრობის ხარჯვითი პოლიტიკა წარმართება ისე, როგორც მთავრობის მიერ წარმოდგენილ ოპტიმისტურ და პესიმისტურ სცენარებშია ასახული. საბიუჯეტო ოფისის ოპტიმისტური სცენარი მოიცავს მთავრობის ოპტიმისტურ ხარჯვით პოლიტიკას, ხოლო პესიმისტურ სცენარში მთავრობის პესიმისტური სცენარით გათვალისწინებული ხარჯვითი პოლიტიკაა გათვალისწინებული¹³.

¹³ „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართული 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლები

6.2 ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები

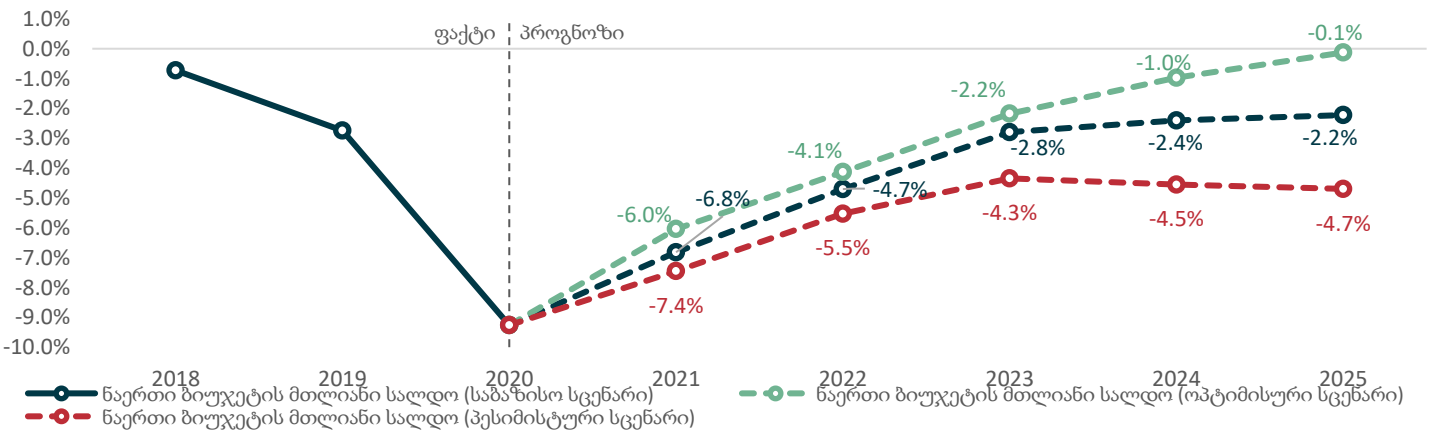
რაც შეეხება ეკონომიკურ სცენარებს სექტორების მიხედვით:

მაღალი ეკონომიკური ზრდა და ფასების მაღალი დონე განაპირობებს იმას, რომ საბაზისო სცენართან შედარებით იზრდება გადასახადების დასაბეგრი ბაზა და, შესაბამისად, ბიუჯეტში მობილიზებული გადასახადები, ხოლო უარყოფითი სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ გადასახადების მოცულობა საბაზისო პროგნოზთან შედარებით შემცირდება.

დიაგრამა 24: საგადასახადო შემოსავლები (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ასევე აღსანიშნავია, რომ განსხვავებულ საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზთან ერთად, ხარჯებში გათვალისწინებულია მთავრობის მიერ წარმოდგენილ შესაბამის ოპტიმისტურ და პესიმისტურ სცენარებში ასახული ხარჯების მოცულობები. ეს ყოველივე პირდაპირ აისახება ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის ცვლილებაზე, რომელიც განსხვავდება როგორც საბიუჯეტო ოფისის საბაზისო პროგნოზებისაგან, ისე მთავრობის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარებისაგან (იხ. დანართები 6 და 7).

დიაგრამა 25: ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

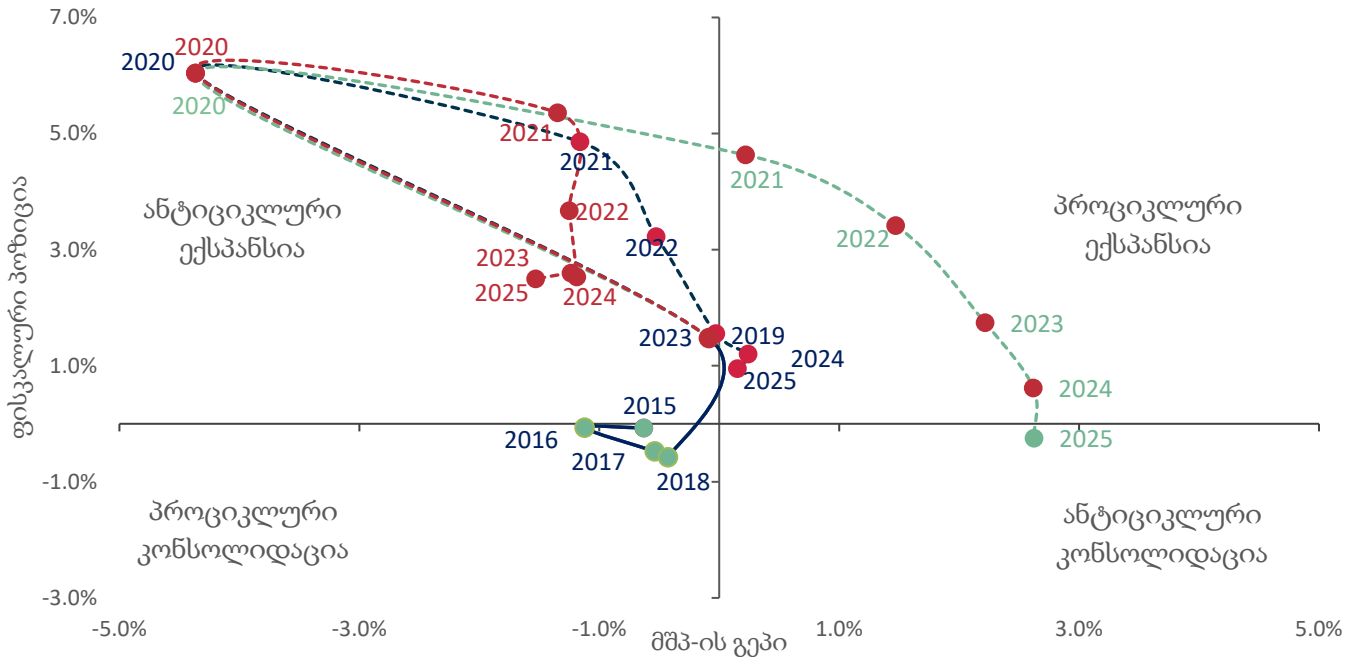
ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით მოსალოდნელია, რომ ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო 2021 წელს შენარჩუნდება 3%-იან ნიშნულზე მაღლა და მხოლოდ 2023 წელს ჩამოსცდება ამ ნიშნულს. შემდგომში თანდათან შემცირდება და უკვე 2025 წლისათვის მისი მშპ-სთან შეფარდება უმნიშვნელოდ უარყოფითი იქნება (-0.1%). რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, 2021 წლისათვის -6.1%-ს გაუტოლდება, ხოლო შემდეგ წლებში შემცირებას დაიწყებს და 2023 წლიდან მუდმივად 3%-ის ქვემოთ იქნება.

მეორე მხრივ, პესიმისტური სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ 2021 წლის შემდეგ მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო მუდმივად 3%-ზე მეტი იქნება და 2021-2025 წლებში საშუალოდ -5.3%-ს გაუტოლდება. იგივე ტენდენცია ექნება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტსაც, იგი 2021 წლიდან შემცირებას დაიწყებს, თუმცა საშუალოვადიანი პერიოდში მუდმივად მშპ-ს 3.0%-ზე მეტი შენარჩუნდება.

აგრეთვე, მნიშვნელოვანია თუ რა მიმართულებების იქნება არსებული ფისკალური პოლიტიკა ხარჯების, მთავრობის სხვადასხვა სცენარის შესაბამისად, ცვლილების დაშვების პირობებში: ეკონომიკური ციკლების დაბალანსებისა და შესუსტების (ანტიციკლური), თუ პირიქით - გაძლიერების (პროციკლური).

ოპტიმისტური სცენარის თანახმად, 2021-2024 წელს ფისკალური პოზიცია (ბიუჯეტის ციკლურად კორექტირებული პირველადი მთლიანი სალდო უარყოფითი ნიშნით) დადებითი იქნება (ექსპანსია), რაც ნიშნავს, რომ ადგილი აქვს მთავრობის მხრიდან ეკონომიკის სტიმულირებას (ექსპანსია). აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკა პოტენციურზე მეტად ძლიერდება და მთავრობის აღნიშნული ფისკალური პოლიტიკა ციკლის მიმართულებით მოქმედებს, რაც არის პროციკლური ექსპანსია. ხოლო 2025 წელს ფისკალური პოლიტიკა კვლავ ციკლის საწინააღმდეგოდ მოქმედებს, მაშინ როდესაც წარმოების რეალური დონე აჭარბებს პოტენციურს, მთავრობა ამცირებს დეფიციტს ანუ ადგილი აქვს ანტიციკლურ კონსოლიდაციას.

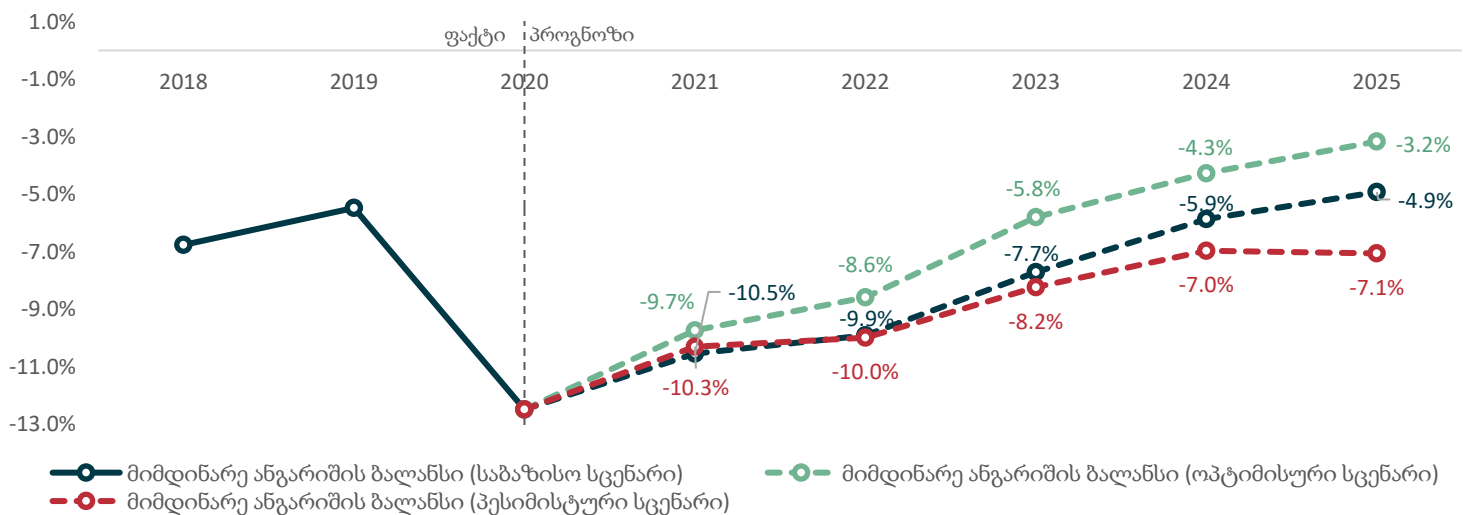
რაც შეეხება პესიმისტურ სცენარს, ფისკალური პოზიცია დადებითია მთელი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში (ექსპანსია). შესაბამისად, ფისკალური პოლიტიკა ანტიციკლურია ეკონომიკის შენელებისას 2021-2025 წლებში. ამ პერიოდში მთავრობის მხრიდან ადგილი აქვს ანტიციკლურ ექსპანსიას.

დიაგრამა 26: ფისკალური პოზიცია (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რაც შეეხება საგარეო სექტორს, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021 წელს მოსალოდნელია როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის უფრო მეტად ზრდა, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში მნიშვნელოვანი ეკონომიკური გამოცოცხლების ფონზე უფრო სწრაფად აღდგება ტურისტული სექტორი, რაც საბაზისო სცენართან შედარებით გააუმჯობესებს სავაჭრო ბალანსს. ამავე დროს, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება საგადასახდელი ბალანსის სხვადასხვა კომპონენტიც, რაც აისახება როგორც მიმდინარე ანგარიშის, ასევე - კაპიტალის და ფინანსური ანგარიშის სტრუქტურაზე.

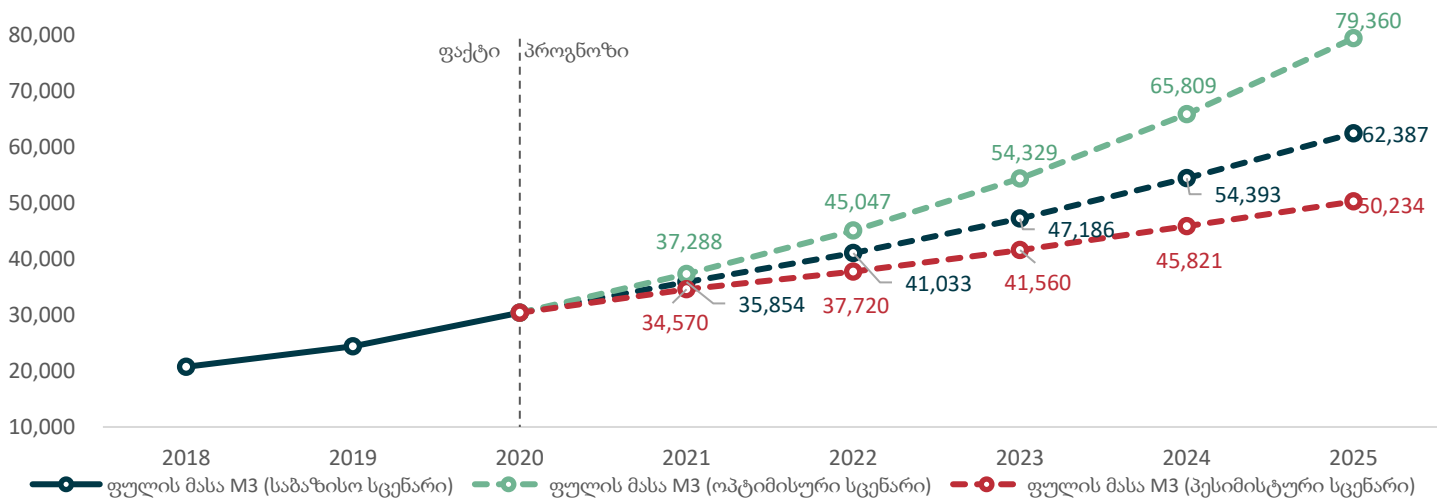
პესიმისტური სცენარის განვითარება და ეკონომიკური აქტივობის შემცირება უკავშირდება საგარეო ვაჭრობის შემცირებას და, აგრეთვე, საგადასახდელი ბალანსის განსხვავებულ სტრუქტურას.

დიაგრამა 27: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (საბაზო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

აღსანიშნავია, რომ ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების პირობებში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 2021-2022 წლებში ერთმანეთისაგან მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება, ამასთან ოპტიმისტური სცენარი ითვალისწინებს დეფიციტის პერმანენტულ შემცირებას, მაშინ როდესაც პესიმისტური სცენარი 2021 წლიდან მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის საშუალოდ 8.5%-ის ფარგლებში ყოფნას პროგნოზირებს. 2025 წლისთვის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შეფარდება მშპ-სთან შესაბამისად -3.2% და -7.1% იქნება.

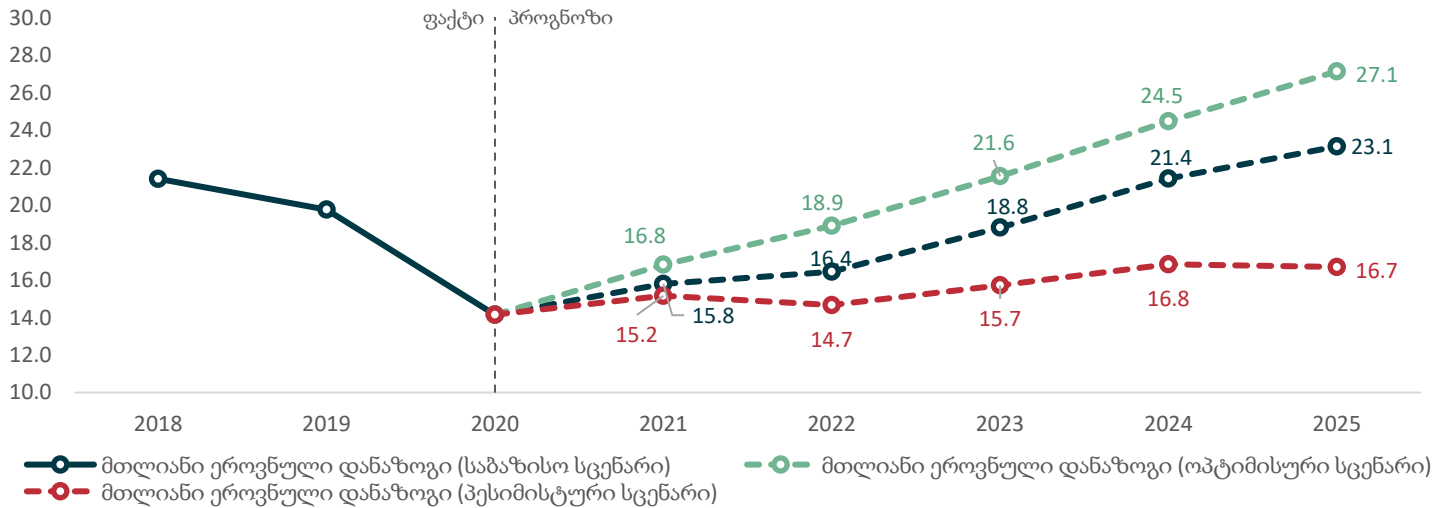
მონეტარული სექტორის აქტივობაც პირდაპირაა დაკავშირებული ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან: მაღალი აქტივობის პირობებში მოსალოდნელია, რომ გაიზრდება მიმოქცევაში არსებული ფული, აგრეთვე, ეროვნული ბანკისა და სხვა დეპოზიტური კორპორაციების საშინაო და უცხოური აქტივები. თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ეროვნული ბანკისა და კომერციული ბანკების როგორც აქტივები, ასევე - პასივები საბაზისო სცენართან შედარებით დაიკლებს.

დიაგრამა 28: ფულის მასა M3 (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის პირობებში M3 ფულის მასის ოდენობა ყოველთვის აჭარბებს საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელს, ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში M3 აგრეგატის მოცულობა ნაკლებია საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელზე.

ეკონომიკაში არსებული ტენდენციების გათვალისწინებით, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება როგორც შიდა ეკონომიკური აქტივობების სტრუქტურა და მიმართულებები, ასევე - საგარეო სექტორის ტენდენციებიც. ამ ყოველივეს კომპლექსურად აღწერისთვის მნიშვნელოვანია, თუ როგორ შეიცვლება ქვეყნის მთლიანი დანაზოგი.

დიაგრამა 29: მთლიანი ეროვნული დანაზოგი, % მშპ-სთან (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საშუალოვადიან პერიოდში ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგები უფრო მეტად იზრდება საბაზისო სცენართან შედარებით. ამ პერიოდში შემცირებული საგარეო დანაზოგის (მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი) პარალელურად მთლიანი დანაზოგების¹⁴ ზრდის და საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილი ინვესტიციების დაფინანსების მთავარი წყარო შიდა დანაზოგები იქნება.

თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში, რომელიც ნაკლებ საბიუჯეტო შემოსავლებს (შესაბამისად ნაკლებ სამთავრობო დანაზოგს) და მცირედით მეტ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს (შესაბამისად მეტ საგარეო დანაზოგს) გულისხმობს, 2021 წლისათვის ეროვნული დანაზოგი საბაზისო სცენართან შედარებით მცირედით მცირდება. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში დანაზოგების ძირითადი წყარო კვლავ საგარეო დანაზოგებია, რაც გულისხმობს იმას, რომ მთლიანი დანაზოგის ფორმირებისათვის მნიშვნელოვანი ხდება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ზრდა და იგი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი წყარო ხდება.

¹⁴ მთლიანი დანაზოგი არის ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგისა და მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის სხვაობა

დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)¹⁵

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	8.0%	5.5%	5.6%	5.4%	4.9%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	7.4%	4.1%	3.3%	3.0%	3.0%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	7.4%	4.8%	4.3%	4.1%	3.9%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	57,345	63,331	69,738	76,538	83,434
მილიონი აშშ დოლარი	17,597	17,471	15,888	17,630	19,849	22,177	24,671	27,384
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	15,380	16,985	18,704	20,527	22,377
დოლარი	4,722	4,696	4,275	4,728	5,323	5,948	6,617	7,344
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	110.6	109.0	118.6	116.5	115.0	112.5	110.6	109.2
მოხმარება	82.5	83.7	92.4	90.2	88.6	85.9	83.2	81.0
კერძო	75.2	76.7	84.9	82.8	81.7	79.2	76.8	74.7
სახელმწიფო	7.3	7.0	7.6	7.4	6.9	6.7	6.4	6.3
ინვესტიციები	28.1	25.3	26.2	26.3	26.4	26.5	27.3	28.1
კერძო	21.7	17.3	17.6	18.2	18.8	19.7	20.5	21.3
სახელმწიფო	6.4	8.0	8.5	8.1	7.5	6.9	6.9	6.9
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	21.4	19.8	14.2	15.8	16.4	18.8	21.4	23.1
კერძო	16.2	14.9	15.3	15.4	14.0	15.1	17.3	18.8
სახელმწიფო	5.2	4.9	-1.1	0.4	2.4	3.7	4.2	4.3
ფისკალური სექტორი¹⁶	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	11,822	12,907	12,407	14,650	16,174	18,061	19,606	21,173
საგადასახადო შემოსავლები	10,506	11,418	10,964	13,176	14,742	16,561	18,076	19,617
პირდაპირი გადასახადები	4,540	4,593	4,433	5,083	5,958	6,694	7,483	8,313
არაპირდაპირი გადასახადები	5,966	6,825	6,531	8,093	8,785	9,867	10,594	11,305

¹⁵ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართულ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლებს.

¹⁶ ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს გარდა ყველა ინდიკატორი წარმოადგენს ნაერთი ბიუჯეტის მაჩვენებელს

ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,351	14,464	17,189	19,038	19,400	20,259	21,693	23,277
მიმდინარე ხარჯები	9,493	10,519	12,959	14,418	14,625	15,467	16,426	17,550
არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,858	3,945	4,229	4,620	4,775	4,792	5,267	5,727
საოპერაციო სალდო	2,329	232	-552	232	1,549	2,594	3,180	3,623
მთლიანი სალდო	-323	-1,350	-4,574	-3,908	-2,976	-1,948	-1,837	-1,854
მთვრობის ვალი	17,349	20,577	29,613	31,287	33,633	35,538	37,185	38,638
საგარეო	14,098	15,750	23,467	25,304	26,410	26,975	27,182	27,195
საშინაო	3,251	4,155	6,145	5,983	7,223	8,563	10,003	11,443
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-1,016	-1,019	-4,595	-3,853	-3,111	-2,083	-1,972	-1,989
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-305	-1,297	-4,451	-3,925	-2,948	-1,943	-1,787	-1,799
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.5%	26.2%	25.1%	25.5%	25.5%	25.9%	25.6%	25.4%
საგადასახადო შემოსავლები	23.6%	23.2%	22.2%	23.0%	23.3%	23.7%	23.6%	23.5%
პირდაპირი გადასახადები	10.2%	9.3%	9.0%	8.9%	9.4%	9.6%	9.8%	10.0%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.4%	13.9%	13.2%	14.1%	13.9%	14.1%	13.8%	13.5%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	27.7%	29.4%	34.8%	33.2%	30.6%	29.1%	28.3%	27.9%
მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	25.1%	23.1%	22.2%	21.5%	21.0%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	6.4%	8.0%	8.6%	8.1%	7.5%	6.9%	6.9%	6.9%
საოპერაციო სალდო	5.2%	0.5%	-1.1%	0.4%	2.4%	3.7%	4.2%	4.3%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-6.8%	-4.7%	-2.8%	-2.4%	-2.2%
მთვრობის ვალი	38.9%	40.4%	60.0%	54.6%	53.1%	51.0%	48.6%	46.3%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	44.1%	41.7%	38.7%	35.5%	32.6%
საშინაო	7.3%	8.4%	12.5%	10.4%	11.4%	12.3%	13.1%	13.7%
მოდულიცირებული მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-6.7%	-4.9%	-3.0%	-2.6%	-2.4%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-6.8%	-4.7%	-2.8%	-2.3%	-2.2%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.1%	3.5%	3.6%	3.6%	3.5%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	59.5%	61.3%	64.1%	67.5%	71.3%

ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.5%	64.8%	67.7%	71.1%	74.8%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.7%	31.4%	34.1%	36.5%	38.5%

საგარეო სექტორი	% -ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.5%	-10.5%	-9.9%	-7.7%	-5.9%	-4.9%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-19.0%	-16.5%	-15.0%	-12.4%	-10.5%	-9.1%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,290	3,506	3,911	4,039	4,383	4,629	4,921	5,270
იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	4.7	4.5	4.3	4.0	3.7
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	394	450	921	1,184	1,078	1,229	1,361	1,465

დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)¹⁷

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	% -ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	10.7%	8.0%	8.3%	8.1%	7.7%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	8.4%	6.7%	5.8%	5.5%	5.6%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	8.8%	8.0%	6.7%	6.6%	6.5%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	59,638	69,526	80,296	92,602	106,132
მილიონი აშშ დოლარი	17,597	17,471	15,888	18,341	21,795	25,540	29,856	34,844
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	15,995	18,647	21,535	24,836	28,465
დოლარი	4,722	4,696	4,275	4,919	5,846	6,850	8,007	9,345

¹⁷ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართულ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლებს.

ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	27.7%	29.4%	34.8%	31.9%	28.4%	25.6%	23.7%	22.2%
მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	24.2%	21.0%	19.3%	17.7%	16.5%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	6.4%	8.0%	8.6%	7.7%	7.4%	6.3%	6.0%	5.7%
საოპერაციო სალდო	5.2%	1.1%	-1.1%	0.9%	2.9%	3.8%	4.7%	5.3%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-6.0%	-4.1%	-2.2%	-1.0%	-0.1%
მთავრობის ვალი	38.9%	40.4%	60.0%	52.5%	48.4%	44.3%	40.2%	36.4%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	42.4%	38.0%	33.6%	29.4%	25.6%
საშინაო	7.3%	8.4%	12.5%	10.0%	10.4%	10.7%	10.8%	10.8%
მოდერნიზირებული მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-5.9%	-4.3%	-2.3%	-1.1%	-0.3%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-6.1%	-4.1%	-2.2%	-0.9%	-0.1%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.0%	3.4%	3.5%	3.4%	3.5%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	59.5%	61.4%	64.2%	67.6%	71.3%
ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.5%	64.8%	67.7%	71.1%	74.8%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.7%	31.4%	34.1%	36.5%	38.5%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.5%	-9.7%	-8.6%	-5.8%	-4.3%	-3.2%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-19.0%	-15.3%	-12.8%	-9.2%	-7.1%	-5.7%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,290	3,506	3,911	4,124	4,735	5,206	5,849	6,720
იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	4.7	4.5	4.3	4.0	3.7
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	394	450	921	1,667	1,623	1,481	1,800	1,865

დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2021-2025 წლებისთვის (პესიმისტური სცენარი)¹⁸

	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 ფაქტი	2021 PBO მოსალოდნელი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი	2025 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	5.0%	-6.2%	5.2%	3.0%	3.0%	2.7%	2.2%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	6.4%	2.1%	1.9%	2.1%	2.1%
მშპ დეფლატორი	4.4%	5.2%	6.9%	6.4%	2.3%	2.4%	2.2%	2.0%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	44,599	49,253	49,407	55,292	58,218	61,424	64,476	67,181
მილიონი აშშ დოლარი	17,597	17,471	15,888	16,994	18,242	19,530	20,778	22,044
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	11,968	13,239	13,293	14,829	15,614	16,474	17,292	18,018
დოლარი	4,722	4,696	4,275	4,558	4,892	5,238	5,573	5,912
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	110.6	109.0	118.6	116.6	115.6	113.7	112.9	112.8
მოხმარება	82.5	83.7	92.4	91.1	91.0	89.7	89.1	89.0
კერძო	75.2	76.7	84.9	83.5	83.5	82.2	81.4	81.2
სახელმწიფო	7.3	7.0	7.6	7.6	7.5	7.6	7.6	7.8
ინვესტიციები	28.1	25.3	26.2	25.4	24.7	24.0	23.9	23.8
კერძო	21.7	17.3	17.6	17.7	17.6	17.7	17.3	17.0
სახელმწიფო	6.4	8.0	8.5	7.7	7.0	6.3	6.5	6.8
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	21.4	19.8	14.2	15.2	14.7	15.7	16.8	16.7
კერძო	16.2	14.9	15.3	15.8	13.6	14.2	15.3	15.0
სახელმწიფო	5.2	4.9	-1.1	-0.6	1.1	1.5	1.6	1.7
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	11,822	12,907	12,407	14,075	15,262	16,419	17,445	18,722
საგადასახადო შემოსავლები	10,506	11,418	10,964	12,600	13,830	14,919	15,915	17,167
პირდაპირი გადასახადები	4,540	4,593	4,433	5,004	5,530	6,017	6,503	7,044

¹⁸ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების თაობაზე“ (გადამუშავებული ვარიანტი) კანონის პროექტზე თანდართულ 2022-2025წწ. ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტით წარმოდგენილ საპროგნოზო მაჩვენებლებს.

არაპირდაპირი გადასახადები	5,966	6,825	6,531	7,596	8,300	8,901	9,412	10,123
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	12,351	14,464	17,189	18,671	18,728	19,336	20,628	22,126
მიმდინარე ხარჯები	9,493	10,519	12,959	14,418	14,625	15,467	16,426	17,550
არაფინანსური აქტივების ზრდა	2,858	3,945	4,229	4,253	4,103	3,869	4,202	4,576
საოპერაციო სალდო	2,329	-344	-552	-344	636	952	1,019	1,172
მთლიანი სალდო	-323	-1,350	-4,574	-4,117	-3,217	-2,667	-2,933	-3,154
მთავრობის ვალი	17,349	20,577	29,613	31,287	33,633	35,538	37,185	38,638
საგარეო	14,098	15,750	23,467	25,304	26,410	26,975	27,182	27,195
საშინაო	3,251	4,155	6,145	5,983	7,223	8,563	10,003	11,443
მოდIFIცირებული მთლიანი სალდო	-1,016	-1,019	-4,595	-4,062	-3,352	-2,802	-3,068	-3,289
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-305	-1,297	-4,451	-4,134	-3,188	-2,662	-2,883	-3,099
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.5%	26.2%	25.1%	25.5%	26.2%	26.7%	27.1%	27.9%
საგადასახადო შემოსავლები	23.6%	23.2%	22.2%	22.8%	23.8%	24.3%	24.7%	25.6%
პირდაპირი გადასახადები	10.2%	9.3%	9.0%	9.0%	9.5%	9.8%	10.1%	10.5%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.4%	13.9%	13.2%	13.7%	14.3%	14.5%	14.6%	15.1%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	27.7%	29.4%	34.8%	33.8%	32.2%	31.5%	32.0%	32.9%
მიმდინარე ხარჯები	21.3%	21.4%	26.2%	26.1%	25.1%	25.2%	25.5%	26.1%
არაფინანსური აქტივების წმინდა ზრდა	6.4%	8.0%	8.6%	7.7%	7.0%	6.3%	6.5%	6.8%
საოპერაციო სალდო	5.2%	-0.7%	-1.1%	-0.6%	1.1%	1.5%	1.6%	1.7%
მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.7%	-9.3%	-7.4%	-5.5%	-4.3%	-4.5%	-4.7%
მთავრობის ვალი	38.9%	40.4%	60.0%	56.6%	57.8%	57.9%	57.7%	57.5%
საგარეო	31.6%	32.0%	47.5%	45.8%	45.4%	43.9%	42.2%	40.5%
საშინაო	7.3%	8.4%	12.5%	10.8%	12.4%	13.9%	15.5%	17.0%
მოდIFIცირებული მთლიანი სალდო	-2.3%	-2.1%	-9.3%	-7.3%	-5.8%	-4.6%	-4.8%	-4.9%
ერთიანი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო	-0.7%	-2.6%	-9.0%	-7.5%	-5.5%	-4.3%	-4.5%	-4.6%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	-0.4%	-0.7%	1.9%	3.2%	3.7%	3.8%	3.7%	3.7%
წმინდა საშინაო აქტივები	46.9%	50.2%	59.6%	59.4%	61.1%	63.9%	67.4%	71.1%
ფართო ფული M3	46.5%	49.5%	61.5%	62.5%	64.8%	67.7%	71.1%	74.8%
ფართო ფული M2	21.7%	23.3%	27.6%	28.7%	31.4%	34.1%	36.5%	38.5%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-6.8%	-5.5%	-12.5%	-10.3%	-10.0%	-8.2%	-7.0%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი	-10.6%	-8.9%	-19.0%	-16.6%	-15.6%	-13.7%	-12.9%	-12.8%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,290	3,506	3,911	4,006	4,158	4,173	4,307	4,477
იმპორტის ჯერადი	3.7	3.8	5.2	4.9	4.7	4.6	4.5	4.4
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	394	450	921	1,304	1,053	1,161	1,170	1,262

დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)

	2021 წელი				2022 წელი			
	ივლისი 2021		დეკემბერი 2020		ივლისი 2021		დეკემბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	7.7%	8.0%	4.3%	5.2%	6.3%	5.5%	5.8%	5.5%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.5%	7.4%	2.5%	3.2%	3.5%	4.1%	3.0%	3.1%
მშპ დეფლატორი	7.5%	7.4%	3.8%	3.4%	4.5%	4.8%	3.0%	3.7%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	57,201	57,345	53,443	53,537	63,541	63,331	58,239	58,533
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,922	13,176	12,045	12,183	14,931	14,742	13,460	13,220
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,393	5,083	5,019	5,077	6,496	5,958	5,610	5,557
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,529	8,093	7,026	7,106	8,435	8,785	7,850	7,663
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,980	-3,908	-3,991	-3,653.8	-2,661	-2,976	-2,399	-2,502.2
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-10.4%	-10.5%	-8.5%	-8.5%	-9.6%	-9.9%	-6.3%	-7.0%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-17.5%	-16.5%	-11.4%	-12.0%	-17.2%	-15.0%	-10.1%	-9.6%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	22.0%	24.2%	9.0%	12.5%	22.8%	17.8%	18.3%	20.1%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	15.5%	14.9%	4.1%	9.1%	19.5%	13.3%	13.3%	13.3%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	4,223	4,039	3,440.5	3,720.6	5,026	4,383	3,667.5	3,936.1
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	38,205	35,854	29,466	31,246	45,602	41,033	34,157	34,008
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	17,553	16,479	14,091	14,582	21,258	19,897	16,607	16,096

დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)

	2023 წელი				2024 წელი			
	ივლისი 2021		დეკემბერი 2020		ივლისი 2021		დეკემბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	6.2%	5.6%	5.5%	5.4%	5.5%	5.4%	5.2%	5.4%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.0%	3.3%	3.0%	3.1%	3.0%	3.0%	3.0%	3.1%
მშპ დეფლატორი	3.5%	4.3%	3.0%	3.6%	3.0%	4.1%	3.0%	3.7%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	69,843	69,738	63,285	63,922	75,895	76,538	68,573	69,897
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	16,484	16,561	14,790	14,516	17,882	18,076	16,181	15,968
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,192	6,694	6,179	6,209	7,823	7,483	6,777	6,949
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	9,292	9,867	8,611	8,307	10,059	10,594	9,404	9,019
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-1,958	-1,948	-1,813	-1,953.7	-1,914	-1,837	-1,646	-1,832.6
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-8.3%	-7.7%	-6.1%	-6.0%	-7.1%	-5.9%	-5.7%	-5.9%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-16.1%	-12.4%	-10.5%	-8.1%	-14.9%	-10.5%	-10.6%	-7.7%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	21.4%	16.6%	18.3%	14.9%	20.4%	20.5%	16.5%	15.7%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	16.2%	10.5%	17.2%	11.0%	15.5%	14.9%	15.3%	13.7%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	5,830	4,629	3,887.6	3,954.1	6,763	4,921	4,206.4	4,056.5
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	53,739	47,186	39,315	37,104	61,938	54,393	44,927	40,052
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	25,441	23,809	19,443	17,802	29,828	27,973	22,613	19,381

დანართი 6: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის

	2021		2022		2023		2024		2025	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	10.2%	10.7%	5.8%	8.0%	5.5%	8.3%	5.4%	8.1%	4.9%	7.7%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.5%	8.4%	3.5%	6.7%	3.0%	5.8%	3.0%	5.5%	3.0%	5.6%
მშპ დეფლატორი	8.0%	8.8%	5.0%	8.0%	3.5%	6.7%	3.0%	6.6%	3.0%	6.5%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	58,801	59,638	65,322	69,526	71,327	80,296	77,434	92,602	83,665	106,132
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	13,229	13,484	15,228	15,207	16,722	17,033	18,130	19,291	19,726	21,642
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,517	5,196	6,591	6,214	7,264	6,940	7,897	8,027	8,613	9,315
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,712	8,288	8,637	8,993	9,458	10,093	10,233	11,263	11,113	12,328
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,673	-3,600	-2,723	-2,871	-1,990	-1,746	-1,941	-898	-1,938	-134
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-10.2%	-9.7%	-8.8%	-8.6%	-7.4%	-5.8%	-6.1%	-4.3%	-4.1%	-3.2%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-17.5%	-15.3%	-16.6%	-12.8%	-15.3%	-9.2%	-14.1%	-7.1%	-12.2%	-5.7%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	26.0%	29.7%	22.7%	27.3%	20.5%	23.9%	20.3%	27.2%	20.3%	29.3%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	19.0%	17.3%	18.3%	19.9%	15.2%	15.1%	15.5%	21.4%	14.7%	24.9%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	4,223	4,124	5,026	4,735	5,830	5,206	6,763	5,849	7,777	6,720
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	40,723	37,288	48,272	45,047	55,929	54,329	64,306	65,809	73,041	79,360
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	18,621	17,138	22,407	21,844	26,398	27,413	30,882	33,844	35,722	40,855

დანართი 7: პესიმისტური პროგნოზების შედარება, 2021-2025 წლებისთვის

	2021		2022		2023		2024		2025	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	5.5%	5.2%	5.7%	3.0%	5.5%	3.0%	5.2%	2.7%	5.0%	2.2%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.5%	6.4%	3.5%	2.1%	3.0%	1.9%	3.0%	2.1%	3.0%	2.1%
მშპ დეფლატორი	6.0%	6.4%	3.5%	2.3%	3.0%	2.4%	3.0%	2.2%	3.0%	2.0%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	55,251	55,292	60,444	58,218	65,682	61,424	71,170	64,476	76,971	67,181
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,555	12,600	14,259	13,830	15,561	14,919	16,817	15,915	18,295	17,167
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,241	5,004	6,170	5,530	6,742	6,017	7,300	6,503	7,957	7,044
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	7,314	7,596	8,089	8,300	8,819	8,901	9,517	9,412	10,338	10,123
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-3,980	-4,117	-2,661	-3,217	-1,958	-2,667	-1,914	-2,933	-1,914	-3,154
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-11.3%	-10.3%	-11.1%	-10.0%	-9.8%	-8.2%	-8.1%	-7.0%	-5.6%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-18.2%	-16.6%	-18.4%	-15.6%	-17.2%	-13.7%	-15.4%	-12.9%	-12.9%	-12.8%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	17.5%	19.0%	20.8%	8.6%	19.7%	6.3%	19.7%	7.8%	20.1%	7.3%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	12.7%	10.4%	18.5%	6.4%	14.3%	3.0%	13.9%	6.0%	13.6%	6.8%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	4,223	4,006	5,026	4,158	5,830	4,173	6,763	4,307	7,777	4,477
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	35,691	34,570	41,554	37,720	47,893	41,560	54,799	45,821	62,396	50,234
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	16,482	15,889	19,506	18,291	22,870	20,970	26,634	23,565	30,878	25,861